

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2009

(מידע שוטף על בנק ישראל)

ירושלים - תמוז התש"ע - יולי 2010

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2009

תוכן עניינים

- מען לפניות הציבור
- מנהלים בבנק ישראל
- תפקידי בנק ישראל:
- נגיד בנק ישראל
- הגופים המייעצים לבנק
- חטיבת המחקר
- חטיבת השווקים
- הפיקוח על הבנקים
- החטיבה למידע ולסטטיסטיקה
- חטיבת משאבי אנוש ומינהל
- החטיבה לטכנולוגיית המידע
- מחלקת המטבע
- חשבונות הבנק
- מינהל מילואות המדינה
- האגף להפצת מידע וקשרים בין-לאומיים
- ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל
- תקציב הבנק לשנים 2008 ו-2009
- אתר האינטרנט של הבנק : **www.bankisrael.org.il**
- רשימת מאגרי המידע הרשומים על פי חוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981
- רשימת פרסומי בנק ישראל

מען לפניות הציבור

בנק ישראל:

קפלן 2, ת"ד 780 ירושלים 91007   טל': 02-6552211   פקס: 02-6528805
נחלת בנימין 69, ת"ד 1604 תל-אביב 61015   טל': 03-5640610   פקס: 03-5603518
יבנה 20, ת"ד 1604 תל-אביב 61015   טל': 03-5640610   פקס: 03-5661110
הממונה על חוק חופש המידע: ד"ר יוסי סעדון   טל': 02-6552712   פקס: 02-6669771
דובר הבנק

אחראים על טיפול בפניות הציבור על פי חוק חופש המידע (לפי חטיבות):

חטיבת המחקר:	ד"ר מישל סטרבצ'ינסקי	טל': 02-6552604	פקס: 02-6669613
חטיבת השווקים:	מר דוד אסולין	טל': 02-6552337	פקס: 02-6669337
החטיבה למידע ולסטטיסטיקה:	מר אביאל שפיטלניק	טל': 02-6552504	פקס: 02-6552533
חטיבת הפיקוח על הבנקים:	עו"ד עודדה פרץ	טל': 02-6552680	פקס: 02-6669077
מחלקת המטבע:	מר ליאור ליכטמן	טל': 02-6552899	פקס: 02-6552743
מינהל מלוות המדינה:	מר חיים דרשן	טל': 03-5640779	פקס: 03-5600227
חטיבת משאבי אנוש ומנהל	גבי מיטל הראל	טל': 02-6552926	פקס: 02-6669126
החטיבה לטכנולוגיית המידע	גבי אהובה בן-שלום	טל': 02-6552241	פקס: 02-6669241
חשבות הבנק	רו"ח ענת שבת	טל': 02-6552994	פקס: 02-6669194
הביקורת הפנימית	רו"ח שולה מישלי	טל': 02-6552748	פקס: 02-6552163
המחלקה המשפטית	עו"ד דורון סלובטיצקי	טל': 02-6552727	פקס: 02-6520858

היחידות הנותנות שירות לציבור:

דוברות והסברה כלכלית: טל: 02-6552712/3 פקס: 02-6669771

היחידה לפניות הציבור בפקוח על הבנקים: טל: 02-6552680 פקס: 02-6669077

הפקוח על הבנקים תחום יחסי בנק לקוח מידע והדרכה ללקוחות הבנקים:

http://www.bankisrael.org.il/deptdata/pikuah/publ_inq/pniyot.php

היחידה לפניות הציבור במינהל מלוות המדינה: טל: 03-5663366 פקס: 03-5603518

מידע על זכאות מלוות חובה ניתן לקבל באתר האינטרנט של בנק ישראל:

<https://app.boi.gov.il/wad/>

נחלת בנימין 69 תל-אביב

קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:30

קופות בנק ישראל: טל: 02-6552847 פקס: 02-6552036

רח' קפלן 2 ירושלים

קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:00

מענה קולי בנושא שערים יציגים: טל: 1212332999

מכל מקום בארץ במחיר שיחה מקומית

מרכז מבקרים לימודי: טל: 02-6552828 פקס: 02-6552858

מרכז המבקרים פתוח בימים א-ה, למעט ערבי חגים וחגים, בין השעות 09:00-16:00. הסיורים במרכז אינם

כרוכים בתשלום, אך טעונים תיאום מראש. ניתן לתאם ביקור בטלפון או בדוא"ל: mevakrim@boi.org.il.

למידע נוסף: <http://boi.org.il/vcenter/default.html>

אתר בנק ישראל באינטרנט: www.bankisrael.org.il

מידע על חשבונות מוגבלים: בטלמסר: באינטרנט:

1212 332 755 <http://www.bankisrael.org.il/publheb/dataheb.htm>

מקומות בהם ניתן לעיין בהנחיות בנק ישראל פי חוק חופש המידע

ספריית בנק ישראל - קפלן 2, ירושלים טל': 02-6552720

הנהלת בנק ישראל

(יוני 2010)

חברי הנהלת הבנק

פרופ' סטנלי פישר - נגיד בנק ישראל

פרופ' צבי אקשטיין - משנה לנגיד

חזי כאלו – מנכ"ל

רוני חזקיהו - המפקח על הבנקים

ד"ר קרנית פלוג - מנהלת חטיבת המחקר

ד"ר עקיבא אופנבכר – חבר הנהלה, ראש אגף מוניטרי/פיננסי בחטיבת המחקר

בארי טאף - מנהל חטיבת השווקים

צחי פרנקוביץ' – מנהל החטיבה למידע ולסטטיסטיקה

דוד טוביאס – מנהל החטיבה לטכנולוגית המידע

רפאל לנקרי – מנהל חטיבת משאבי אנוש ומינהל והממונה על החשבות ומערכות התשלומים

עו"ד טידה שמיר - היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית

מרדכי פיין - ממונה על מחלקת המטבע

רו"ח שולה מישלי - המבקרת הפנימית

מטה הנגיד

אדי אזולאי - ראש המטה לנגיד

ד"ר אוהד בר-אפרת – ראש אגף להפצת מידע ולקשרים בינלאומיים

ד"ר יוסי סעדון - דובר הבנק

תפקידי בנק ישראל

לאחר קום המדינה נדונה במשרד האוצר שאלת הקמתו של בנק מרכזי, שכינויו אז – הבנק הממלכתי. בלחץ המאורעות נדחה הדבר, אך הצורך המיידי לבעיית הנפקת המטבע של המדינה הצעירה זירז את חקיקת "פקודת שטרי בנק, תש"ח-1948". הפקודה הסדירה את הסמכות להנפיק שטרי כסף באמנה בין הממשלה ו"בנק אנגלו-פלשתינה" – לימים "בנק לאומי לישראל".

חוק בנק ישראל התשי"ד-1954 אושר בכנסת ב-24 באוגוסט 1954, ונכנס לתוקפו ב-1 בדצמבר של אותה שנה. עם הקמת בנק ישראל הועברו אליו מחלקת ההוצאה מ"בנק לאומי לישראל" ויחידת המפקח על הבנקים ממשרד האוצר. הפיקוח על מטבע חוץ הועבר לבנק ישראל בשנת 1978.

סעיף 3 של החוק קובע את תפקידי הבנק:

תפקידי של הבנק יהיו לנהל, להסדיר ולכוון את מערכת המטבע וכן להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, בהתאם למדיניות הכלכלית של הממשלה ולהוראות חוק זה, על מנת לקדם באמצעים מוניטריים –

(1) ייצוב ערכו של המטבע בישראל ומחוץ לישראל;

(2) רמה גבוהה של ייצור, תעסוקה, הכנסה לאומית והשקעות הון בישראל.

יצוין, כי לאחרונה אושר בכנסת חוק בנק ישראל החדש (חוק בנק ישראל, התש"ע 2010), והוא נכנס לתוקפו ב-1 ביוני 2010. על פי החוק החדש, מטרות הבנק הן:

1. לשמור על יציבות מחירים, וזאת כמטרה מרכזית;
2. לתמוך במטרות אחרות של המדיניות הכלכלית של הממשלה, במיוחד צמיחה, תעסוקה וצמצום פערים חברתיים, בתנאי שלדעת הועדה לא תהיה בכך פגיעה בהשגת יציבות המחירים לאורך זמן; לעניין זה, "יציבות מחירים לאורך זמן" – מצב שבו צופה הוועדה, על בסיס המדיניות המוניטרית שקבעה, ששיעור האינפלציה יהיה בתחום יציבות המחירים... בתוך תקופה שלא תעלה על שנתיים;
3. לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ו בפעילותה הסדירה.

החוק החדש מגדיר גם את תפקידי הבנק:

1. לנהל את המדיניות המוניטרית;
2. להחזיק את יתרות מטבע החוץ של המדינה ולנהלן;
3. לתמוך בפעילות הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל;
4. לשמש בנקאי של הממשלה;
5. להסדיר את מערכות התשלומים והסליקה במשק, במטרה להבטיח את יעילותן ויציבותן...;
6. להנפיק מטבע, להסדיר את מערכת המזומנים במשק ולכוונה;

7. לקיים את הפיקוח וההסדרה של מערכת הבנקאות על פי סמכויותיו לפי חוקי הבנקאות ולפי כל דין אחר ;

החל משנות השמונים ועד היום מתנהל בבנק ישראל תהליך התייעלות נרחב, ומספר העובדים צומצם בכשליש. תהליך זה התאפשר הודות ליעול שיטות העבודה ולשיפור המחשוב בבנק, וכן הודות לרפורמות שיזם הבנק בשוקי ההון והכספים, שהפחיתו את מעורבותו ואת מעורבות הממשלה בהכוונת האשראי במשק. כן צומצמה משמעותית מחלקת מינהל מילואות המדינה, עקב הצטמצמות המלאי של מילואות החובה ובקרוב מחלקה זו תיסגר.

בבנק ישראל כיום 713 משרות (מלאות מצטברות, נכון ל-יוני 2010).

נגיד בנק ישראל

חוק בנק ישראל מדגיש את עצמאותו של הבנק. לכן מתמנה הנגיד בידי נשיא המדינה, על פי המלצת הממשלה, לתקופת כהונה של חמש שנים.

הנגיד מופקד על ניהולו של בנק ישראל, ומתווה את המדיניות בתחומים השונים שבאחריות הבנק – המדיניות המוניתרית, מדיניות שער החליפין, ניהול יתרות מטבע החוץ, הנפקת המטבע, רישוי לבנקים ועוד¹.

הנגיד משמש, על פי החוק, גם יועץ כלכלי לממשלה, ולפיכך הוא משתתף בישיבות ועדת השרים לענייני כלכלה ובדיוניה הכלכליים החשובים של הממשלה.

---

¹ על פי חוק בנק ישראל התש"ע, 2010, שנכנס, כאמור, לתוקפו ביוני 2010, עוברות חלק מהסמכויות הללו לידיהן של הועדה המוניתרית והמועצה המנהלית – ראה "גופים מייעצים לבנק ישראל" לעיל.

גופים המייעצים לבנק ישראל

לצד הגופים הפועלים בתוך הבנק, מסייעות לפעולות הבנק מספר ועדות ציבוריות בנושאים שונים:

על פי החוק ממנה הממשלה לבנק ישראל ועדה מייעצת ומועצה מייעצת לתקופה של שנתיים.
הוועדה המייעצת מונה אחד עשר חברים, שלפחות שבעה מהם אינם עובדים של תאגיד בנקאי. החוק מחייב להיוועץ בה בעניין קביעת שיעורי הנזילות והשינויים בהם.

המועצה המייעצת מורכבת מחברי הוועדה המייעצת ומעוד עשרה חברים. לפחות עשרה מחברי המועצה המייעצת אינם עובדים של תאגיד בנקאי. אין למנות לתפקידים אלה עובדי מדינה, ונהוג למנות חברים מענפי משק שונים. המועצה והוועדה מקיימות דיונים על מצב המשק ועל המדיניות הכלכלית. בדיונים מוצגות סקירות של הנגיד והמנהלים בבנק ישראל. החברים במועצה ובוועדה מעלים בפני ראשי הבנק את עמדותיהם בנושאים אלו.

במהלך שנת 2009 פג המינוי של הוועדה המייעצת והמועצה המייעצת.

הוועדה לתכנון שטרי כסף, מעות ומטבעות זיכרון ממונה בידי נגיד בנק ישראל, ומייעצת לו בענייני עיצוב השטרות והמטבעות. חבריה הם מומחים מתחומי המשפט, הארכיאולוגיה, הנומיסמטיקה, העיצוב, האדריכלות, ההיסטוריה, העיתונות ועוד.

ועדה מייעצת לענייני בנקאות הוועדה המייעצת ממונה ע"י נגיד בנק ישראל ע"מ לייעץ לו ולמפקח על הבנקים בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות. הועדה מורכבת מחברים שהנגיד ממנה, ובדרך-כלל בין חבריה נציגי התאגידים הבנקאיים. בועדה חברים נציג של משרד האוצר, ולענין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) - נציג לקוחות שממנה שר האוצר. דיוניה של הוועדה או של ועדת משנה שלה הם סודיים.

ועדת רשיונות הוועדה משמשת כוועדה מייעצת לענייני רישוי בנקאי ומונה חמישה חברים, מבין חברי הוועדה המייעצת לענייני בנקאות שאותם ממנה הנגיד, ושאינם נציגי התאגידים הבנקאיים. הנגיד רשאי, לפי שיקול דעתו, ולאחר התייעצות בוועדת רשיונות לתת לחברה שהתאגדה בישראל, רשיון בנק ולתאגיד חוץ הרשום בישראל, שהוא בנק במדינת חוץ – רשיון בנק חוץ.

על פי חוק בנק ישראל התשי"ע שנכנס לתוקפו ביוני 2010, יקומו בבנק ישראל שני גופים חדשים: ועדה מוניטרית ומועצה מנהלית. **הועדה המוניטרית** תמנה שישה חברים: הנגיד, שישמש יו"ר הועדה, המשנה לנגיד, עובד הבנק שימנה הנגיד ושלושה חברים מקרב הציבור. תפקידי הועדה יהיו:

1. לקבוע את המדיניות להשגת מטרות הבנק, ובכלל זה את המדיניות המוניטארית;
2. לעקוב אחר ביצועה של המדיניות שנקבעה, לבחון מפעם לפעם, את ההתפתחויות המוניטאריות והכלכליות ואת ההתקדמות להשגת יעדי המדיניות, ולדון בנושאים אחרים הקשורים לכך;
3. להחליט על הפעולות ... שעל הבנק לנקוט כדי להשיג את מטרות הבנק: החלטת הוועדה על שיעור הריבית הנקבעת לצורכי המדיניות המוניטארית (להלן - שיעור הריבית) תהיה לתקופה נקובה, ובתום התקופה תחליט הוועדה אם לשנות את שיעור הריבית או להשאירו לתקופה נקובה נוספת.
4. להוציא ניירות ערך של הבנק

המועצה המנהלית תמנה שבעה חברים: הנגיד, המשנה לנגיד, וחמישה חברים מקרב הציבור, מהם אחד שיתמנה ליושב ראש המועצה. תפקידי המועצה יהיו:

1. לפקח על ההתנהלות היעילה והתקינה של הבנק.
2. לדון בתכנית העבודה השנתית של הבנק.
3. לאשר את התקציב השנתי לפעילות המנהלית של הבנק.
4. לאשר את הדוח הכספי השנתי של הבנק.
5. לאשר את תנאי השכר של עובדי הבנק והשינויים שיחולו בהם, לרבות התנאים הנלווים, וכן את מבנה השכר בבנק.
6. למנות לבנק מבקר פנימי, לפי הצעת ועדת הביקורת.
7. לדון ולהחליט בהמלצות של ועדת הביקורת.
8. למנות צוות לתיקון ליקויים...; בראש הצוות לתיקון הליקויים יעמוד הנגיד.
9. למנות רואה חשבון מבקר חיצוני לבנק ולסיים את העסקתו.
10. למלא כל תפקיד אחר שהוטל עליה בחוק.

חטיבת המחקר

תפקידי חטיבת המחקר בשנים 2009 ו-2010

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- תפקידה המרכזי של חטיבת המחקר בבנק הוא סיוע לנגיד במילוי תפקידו כיועץ הכלכלי לממשלה ובעיצוב המדיניות המוניטרית. מחקריהם של כלכלני המחלקה עוסקים בקשת רחבה של תחומים: מדיניות מוניטרית, שוק ההון, מאזן התשלומים, המחירים, ענפי המשק, שוק העבודה, עוני ומדיניות חברתית, תקציב הממשלה, מדיניות הכלכלית ועוד. בתקופה הקרובה ייעשה ניסיון להרחיב את תחומי המחקר גם לתחום איכות הסביבה. בשלב זה הביטוי למאמץ זה מתבטא בקטעים המופיעים בדו"ח בנק ישראל.

- הניתוחים השוטפים והמחקר הכלכלי מתנהלים בשלושה אפיקים עיקריים:

מעקב אחר ההתפתחויות השוטפות במשק וניתוחן - תוצאות מעקב זה מתפרסמות, בעיקר בדוחות השנתיים של בנק ישראל, המוגשים לממשלה ולכנסת על פי חוק בנק ישראל, וכן בסקירה הרבעונית של ההתפתחויות הכלכליות (שלוש פעמים בשנה) ובדוח האינפלציה הרבעוני. חטיבת המחקר עורכת גם סקר חברות רבעוני בכ-300 מפעלי תעשייה וב-330 חברות מענפי משק אחרים, וכן מפרסמת, אחת לחודש, את המדד המשולב למצב המשק שמטרתו לעקוב אחר הפעילות הריאלית.

הצעות למדיניות כלכלית - כלכלני החטיבה נוטלים חלק בגיבוש המדיניות הכלכלית ובהכנת תחזיות לטווח הביניים וניתוח רב-שנתי של תקציב הממשלה – המתפרסמים בדוחות השוטפים ובדו"ח בנק ישראל. כן יוזמת החטיבה הצעות למדיניות כלכלית בהתאם לצרכיו המשתנים של המשק. דוגמאות לכך הן התכנית להקטנת העוני, הצעות ליישום מס הכנסה שלילי בישראל ובמהלך המשבר הכלכלי ב-2009 הוכנו הצעות למדיניות רצויה כתגובה למשבר הפיננסי שהתפשט ב-2008 בעולם. הצעות אלה פורסמו בחוברת מיוחדת שפורסמה בחודש מארס 2009. נוסף על כך, משתתפים חברי החטיבה בוועדות ציבוריות. דוגמאות לכך מהשנים האחרונות הן ועדת ברודט בתחום הביטחון, הוועדה לבחינת מערכת ההשכלה הגבוהה והוועדה למדידת העוני. כלכלני החטיבה משתתפים גם כל שנה בפורומים כלליים כגון הצוות המקור-כלכלי של כנס קיסריה או הפורומים במסגרת תהליך ההצטרפות ל-OECD. כך שחקה חטיבת המחקר תפקיד חשוב בסיוע לכלכלני ה-OECD בהכנת הדו"ח הכלכלי שפורסם על ידי ה-OECD בינואר 2010. כן בוחנים כלכלני החטיבה הצעות מדיניות של גופים אחרים במשק, לשם קביעת עמדתו של בנק ישראל לגבי הצעות אלו. בשנים 2008, 2009 ו-2010 משתתפים כלכלני המחלקה בפורום האג'נדה הכלכלית – כולל ניהול הפורום המחקרי, המופקד על ביצוע מחקר המעקב של מס הכנסה שלילי. מחקר זה נמצא בשלבי סיום של הדו"ח הראשון, ובחודש מארס 2010 הוצג מול ועדת מנכל"ים (ממשרדי האוצר, התמ"ת, הרווחה והביטוח הלאומי) את תוצאות המחקר בשנה הראשונה להפעלת התכנית.

מחקר בסיסי - כלכלני החטיבה חוקרים סוגיות שונות על כלכלת ישראל. מחקרים אלו מתפרסמים באופן שוטף בסדרה "מאמרים לדיון", בכתב העת "סקר בנק ישראל" ובכתב עת בינלאומי, ה- Israel Economic Review. חלק מהעבודות מפורסמות בכתבי עת נוספים בארץ, כגון הרבעון לכלכלה, ובכתבי עת בחו"ל. כמו-כן מארגנת החטיבה כנסים מקצועיים; בשנת 2009 ארגנה החטיבה שני כנסים בינלאומיים בתחום המודלים המוניטאריים ובתחום שוק העבודה. ב-2010 מתכננת החטיבה כנס שיוקדש לנושאים בכלכלת ישראל. הכנס מיועד לחוקרים ולכלכלנים מהאקדמיה והמגזר הציבורי ובנק ישראל, והוא מיועד לשמש במה לעבודות מחקר חדשות. העבודות שיוצגו בכנס יפורסמו במהדורה מיוחדת של סקר בנק ישראל.

חטיבת השווקים

תפקידי חטיבת השווקים הם:

א. יישום המדיניות המוניטארית של הבנק ומדיניות שער החליפין

המדיניות המוניטארית שקובע בנק ישראל מיושמת על ידי חטיבת השווקים באמצעות מגוון של כלים מוניטריים - מכרזים מוניטריים מול התאגידים הבנקאיים (הלוואות או פיקדונות לפי הצורך), מכרזי מק"ם ומכרזי ריפו - וכן באמצעות פעילות בעת הצורך במסחר במק"ם ובאג"ח בבורסה לניירות ערך:

מכרזי פיקדונות ו/או הלוואות לבנקים - אלה משמשים כלי מדיניות עיקרי, בזכות הדיוק והמהירות המאפיינים את השפעתם. באמצעותם יכול בנק ישראל לספק את הביקוש לבסיס הכסף וכך ליישם את הריבית שקבע. המכרזים המוניטריים המוצעים לבנקים הם לתקופות קצובות של יום ושבוע. כנגד הלוואות מוניטריות מעמידים הבנקים ביטחונות לרבות אג"ח ממשלתיות ומק"ם.

בנוסף, בנק ישראל מעמיד לרשות התאגידים הבנקאיים **חלון להלוואות מוניטריות (כנגד ביטחונות) ולפיקדונות מוניטריים** בפער של 0.25 אחוז מעל/מתחת לריבית בנק ישראל, בהתאמה. הלוואות ופיקדונות אלו הן ליום אחד ונפרעות אוטומטית ביום העסקים הבא.

מילוה קצר מועד (מק"ם) - זהו נייר ערך שבנק ישראל מנפיק לתקופות קצרות (עד שנה) כדי להשפיע על בסיס הכסף ועל הריבית בשוק הכספים. מבחינת ההשפעה על בסיס הכסף מכשיר זה דומה למכרזי הפיקדונות לבנקים, אולם כיוון שהוא מונפק לציבור הרחב, ותשואתו נקבעת על פי המסחר בבורסה, היא מבטאת את ציפיות הציבור לאינפלציה בעתיד ולשינויים במדיניות המוניטרית. מידע זה מהשווקים מסייע לבנק ישראל בתכנון צעדיו המוניטריים.

ריפו - החל מ-17.10.07 ועד ספטמבר 2009 בנק ישראל ביצע עסקאות מסוג "ריפו" בשוק ההון באמצעות מכרז. במסגרת זו רכש הבנק אג"ח ממשלתיות ומק"ם מגופים מוסדיים ותאגידים בנקאיים ומכר אותם בחזרה כעבור שבוע במחיר שנקבע מראש. הריפו הוא אחד המכשירים הפיננסיים החשובים ביותר בשווקים הבין-לאומיים, ומספר העסקאות הנקשרות באמצעותו בשווקים המפותחים גדל בהתמדה. עסקאות מסוג "ריפו" הן אחד הכלים החשובים לניהול מדיניות הריבית על ידי בנקים מרכזיים במדינות רבות. מכרזי הריפו של בנק ישראל הופסקו על רקע השקת מסלוקה מרכזית בבורסה לביצוע עסקות ריפו וכן על רקע עודפי הנזילות הגדולים שהצטברו במערכת.

פעילות בשוק הפתוח - ב-16/02/09 הודיע בנק ישראל כי יפעיל כלי נוסף לצורך ביצוע המדיניות המוניטרית- רכישת איגרות חוב ממשלתיות מסוגים שונים ולתקופות שונות לפדיון בשוק המשני. בחודש מארס הודיע הבנק כי היקף הרכישות יעמוד על 200 מיליוני ש"ח במוצע ליום עד לרכישה מצטברת של 15-20 מיליארדי ש"ח. מטרתה של פעילות זו היא הקלת תנאי האשראי במשק. בנק ישראל מעריך כי פעילות זו הגבירה את האפקטיביות של המדיניות המוניטרית ואת עמידותו של המשק הישראלי בפני ההשלכות השליליות של המשבר הכלכלי העולמי. לאחר שבנק ישראל השלים רכישות אג"ח ממשלתיות בסכום של 18 מיליארדי ש"ח, בהתאם לתוכנית, הודיע הבנק כי תוכנית הרכישות הסתיימה.

ביצוע מדיניות שער חליפין

המסחר במטבע חוץ מתנהל בין הבנקים לבין הלקוחות ובין הבנקים לבין עצמם. בכל יום עסקים במטבע חוץ מפרסם בנק ישראל את שערי החליפין היציגים של השקל מול מטבעות זרים.

שערים יציגים אלה מבוססים על השערים השוררים בשוק בעת קביעתם. ראוי לציין, כי השער היציג הוא אינדיקטור לשער החליפין השורר במשק, אך אין לו מעמד מחייב על פי דין. לפיכך רשאים צדדים בעסקאות הצמודות למטבע חוץ לבצען בכל שער חליפין המוסכם ביניהם. החל מאוגוסט 2009, הודיע בנק ישראל כי יפעל בשוק המט"ח במקרה של תנודות חריגות בשער החליפין אשר אינן תואמות את התנאים הכלכליים הבסיסיים או כאשר שוק המט"ח לא יתפקד כראוי.

ב. ניהול יתרות המט"ח של מדינת ישראל

היתרות נחוצות כדי לספק נזילות בעת הצורך, בין היתר כדי לממן את פירעון החוב, הוצאות חריגות של הממשלה על יבוא בשעת חירום, פעילויות בעטיו של משבר פיננסי, או פעילות מוניטרית. לרמה נאותה של היתרות נודעת חשיבות גם מבחינת מעמדו הבינלאומי של המשק. בניהול היתרות נוקט בנק ישראל, בדומה לבנקים מרכזיים אחרים, גישה זהירה, המכוונת לשלושה יעדים: שמירה על רמת נזילות גבוהה; מזעור הסיכונים הפיננסיים וסיכוני האשראי לסוגיהם; שמירה על כוח הקנייה של יתרות מטבע החוץ והשגת תשואה נאותה על ההשקעות. לפיכך מושקעות היתרות בעיקר בנכסים סחירים בעלי אופק השקעה ממוצע קצר יחסית, ובעלי סיכון אשראי נמוך, והכל בכפוף לחוק בנק ישראל. ההרכב המטבעי של היתרות ורמתן הרצויה נקבעים בהתאם לכללי מדיניות שנגזרים מתפקדיהן של היתרות.

לנוכח צורכי המשק, על רקע הצמיחה המהירה בתוצר בשנים האחרונות והשתלבותו ההולכת וגדלה בכלכלה העולמית ובמערכת הפיננסית הגלובאלית החל בנק ישראל ב- 24/03/08 בהפעלת תכנית להגדלת רמת יתרות המט"ח באמצעות רכישות של מטבע חוץ במהלך המסחר. התנאים ששרו אז ושוררים גם כיום מאפשרים לבנק ישראל להגדיל את יתרות המט"ח באופן שקול ועקבי עם יעדי מדיניות הריבית של בנק ישראל וזאת, תוך חיזוק היציבות והחוסן של המערכת הפיננסית והמשק. רכישות מטבע החוץ ע"י בנק ישראל מבוצעות בצורה שמונעת השלכות לא רצויות על התפתחות שער החליפין של השקל וממזערת כל הפרעה אפשרית במנגנון השוק.

עם תחילת תכנית הרכישות רמת היתרות עמדה על 28 מיליארד דולר, בסוף 2008 על 42 מיליארד דולר ובאוגוסט 2009, עת הופסקה תכנית הרכישות, עמדה רמת היתרות על 55 מיליארדי דולר. בסוף 2009 עמדה רמת היתרות על 59 מיליארדי דולר. החל מאוגוסט 2009 גידול היתרות נבע מפעילות הבנק בשוק מטבע החוץ.

ג. שמירה על התפקוד התקין של שוק המט"ח ושוק האג"ח

חטיבת השווקים מנטרת את שוק המט"ח, שוק אג"ח ושוק ני"ע המקומיים באמצעות איסוף מידע מהמסחר בשווקים אלו, כולל מידע רציף, ובניית מדדים לתקינות השווקים.

בנוסף מספקת מספקת החטיבה שירותים במט"ח לבנקים המסחריים כמו ניהול חשבונות.

הפיקוח על הבנקים

הפיקוח על הבנקים מופקד בראש ובראשונה על שמירה על יציבות המערכת הבנקאית. בנוסף הוא אחראי על הגברת התחרותיות והיעילות במערכת הבנקאית ועל שמירת ההוגנות ביחסים שבין הבנק ללקוחותיו.

א. פעולות הפיקוח לשמירה על יציבות המערכת הבנקאית בצל המשבר הפיננסי

1. התמודדות הפיקוח על הבנקים עם המשבר הפיננסי והריאלי

בשנת 2009 המשיך הפיקוח להתמודד עם השלכות המשבר העולמי תוך אימוץ והטמעה של הוראות "באזל II" במערכת הבנקאית ובפיקוח על הבנקים.

בשנת 2009 עסק הפיקוח על הבנקים באופן אינטנסיבי בסוגיות הקשורות להתפתחות המשבר הפיננסי בעולם ובישראל ולהשלכותיו על מערכת הבנקאות בישראל, וכן בחיזוק מסגרת ניהול הסיכונים וההון בבנקים. במסגרת זו ערך הפיקוח ביקורות על הבנקים ומעקב על פעילותם ועל אופן ניהול הסיכונים שלהם, קבע מגבלות והסדרה תוך התייחסות להתפתחויות בעולם, הרחיב ושיפר את הגילוי שנותנים הבנקים בדוחות הכספיים, הרחיב וקבע דיווחים חדשים לפיקוח בהתאם לזיהוי מוקדי סיכון חדשים, הגביר את הדיאלוג עם הבנקים וחיזק את שיתוף הפעולה עם גורמים מחוץ לבנק ישראל ובתוכו. שלושת החודשים הראשונים של 2009 היוו המשך ישיר של ההתרחשויות הדרמטיות בשווקים בסוף שנת 2008. לפיכך הושם דגש פיקוחי על התמודדות הבנקים עם המשבר הפיננסי העולמי לרבות חשיפות הבנקים למוסדות פיננסיים זרים, בחינת מדיניות האשראי ודרישות גילוי בדוחות הכספיים. בהמשך השנה, רוב הפעילות אופיינה בהתמודדות עם ההשלכות הריאליות של המשבר הפיננסי. במהלך 2009 פעל הפיקוח על הבנקים לחיזוק ההון של המערכת הבנקאית.

2. הפעילות השוטפת של הפיקוח בנושא יציבות המערכת הבנקאית

הפעילויות הקשורות לשמירת היציבות של המערכת הבנקאית מתנהלות במסגרת העבודה השוטפת של הפיקוח על הבנקים במספר מישורים.

המישור הראשון² הוא ריכוז וגיוש הערכות תקופתיות של הפיקוח על הבנקים באשר למידת יציבותם, חוסנם ואופן ניהולם של התאגידים הבנקאיים לרבות תאגידי עזר, חברות בנות בנקאיות וסניפים בחו"ל. מעקב זה כולל עדכון שוטף של הערכת הסיכונים לכל בנק. עדכון זה מאפשר קביעת סדרי פעולה שיסיעו

² על ביצוע סדרת הפעולות המתוארת להלן אחראי ה"אגף להערכה מוסדית" של הפיקוח על הבנקים.

לאיתור מוקדם של התפתחויות שליליות וחריגות בפעילות ובסיכוני הבנקים. העדכון מבוצע, בין השאר, באמצעות מעקב אחר דיווחי הבנק וחומר מגורמים חיצוניים, קריאה של פרוטוקולים מדיוני הדירקטוריון והחומר הנלווה להם, דוחות המבקר הפנימי, תמצית החשיפות, דוח רו"ח החיצוני, פגישות עם חברי הנהלה בכירה ועוד.

בנוסף לכך, הפיקוח על הבנקים מטפל בבקשות הטענות רישוי מנגיד בנק ישראל או מהמפקח על הבנקים, לרבות בדיקת מועמדים לשליטה או להחזקת אמצעי שליטה בתאגידים בנקאיים, בחינת התאמה וכשירות לתפקיד של נושאי משרה בכירה בתאגידים בנקאיים (fit & proper), הקמת חברות בנות, מדיניות סינוף, פעילות בנקים זרים בישראל ועוד.

מישור הפעילות השני³ הוא ביצוע הליכי ביקורת מעמיקים ומקיפים (On-Site Examination)

בתאגידים בנקאיים, באמצעות חמש יחידות ביקורת ייעודיות המתמחות בתחומים הבאים: סיכון אשראי, ממשל תאגידי, סיכוני נזילות ושוק, סיכוני טכנולוגיות המידע (IT), הלבנת הון ויחסי בנק לקוח. מטרת הביקורת הינה לבדוק את נאותות ניהול הסיכונים והטיפול של הבנק בנושא המבוקר תוך שימת דגש לעמידה בחוקים, בהוראות ובהנחיות המפקח על הבנקים. דוחות הביקורת מתריעים על פגמים וליקויים, מציבים דרישות, קובעים לוחות זמנים לתיקונים, וכן תומכים בגיבוש הערכה על יציבות התאגידים הבנקאים ובקידום הסדרת המערכת הבנקאית.

תחום פעילות שלישי של הפיקוח על הבנקים הוא קביעת הוראות להסדרת הפעילות הבנקאית (רגולציה)

וקביעת המדיניות הפיקוחית⁴. הוראות ההסדרה מכוונות להביא לניהול תקין וזהיר של התאגידים הבנקאיים, להסדיר את פעילות הדירקטוריון והנהלת הבנק, לחזק את מערכי ניהול הסיכונים והבקורות הפנימיות ולשפר את מערכות הדיווח הפנימי והחיצוני לציבור. הפיקוח על הבנקים אחראי במסגרת זו גם על כללי המדידה, הגילוי והדיווח של התאגידים הבנקאיים בדוחות הכספיים לציבור ובדיווחים לפיקוח. במסגרת זו גם מפרסם הפיקוח על הבנקים נתונים רבעוניים ושנתיים על המערכת הבנקאית. בשנת 2009 קבע הפיקוח על הבנקים חובות דיווח חדשות לפיקוח ולציבור, וזאת בהתאם להתפתחותם של מוקדי סיכון עיקריים חדשים. במסגרת זו הוקם דיווח מפורט על נזילות, דיווח על סיכון מדינה ועוד. חלק מהמידע ניתן גם במסגרת הדיווחים לציבור, כל זאת לשיפור הגילוי לציבור ולהגברת האמון במערכת הבנקאית. עבודת ההסדרה מושתתת על עיבוד וניתוח של המידע, המגיע לפיקוח על הבנקים ממקורות שונים בדגש על המערכת הבנקאית והתפתחויות פיקוחיות בחו"ל, ומתורגם להנחיות ולכללי התנהגות

³ על ביצוע הפעילויות המתוארת להלן אחראי "אגף הביקורת" של הפיקוח על הבנקים.

⁴ על ביצוע הפעילויות המתוארת להלן אחראי ה"אגף למדיניות והסדרה" של הפיקוח על הבנקים.

המוטלים על הבנקים. כל אלה מאוגדים בקובצי "הוראות ניהול בנקאי תקין"⁵, "הוראות הדיווח לציבור"⁶ ו"הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים"⁷.

ב. יחסי בנק-לקוח⁸

במקביל לשמירה על יציבות המערכת הבנקאית, לפיקוח על הבנקים יש גם יעדים בתחום יחסי בנק לקוח: שמירה על הוגנות היחסים שבין התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם תוך הגנה על זכויות הצרכן הבנקאי; יישומה ואכיפתה של החקיקה וההוראות בתחום יחסי בנק-לקוח; עידוד התחרות בתחום הבנקאות; הגברת מודעות הציבור לזכויותיו הצרכניות בתחום הבנקאות.

לשם השגת יעדים אלה פועל האגף ליחסי בנק-לקוח בפיקוח על הבנקים במספר מישורים: בירור טענות הציבור כלפי התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי, לרבות בדיקתן ומתן מידע; הסדרת נאותות היחסים שבין הבנק והלקוח (בחקיקה רלבנטית ובהוראות ניהול בנקאי תקין); מעקב ובדיקה של יישום הוראות המפקח על הבנקים ויתר הוראות הדין בתחום על ידי התאגידים הבנקאיים ואכיפתן; הסברה צרכנית ללקוחות והגברת מודעותם לזכויותיהם; ניהול מערכת מושכי צ'קים ללא כיסוי ומענה לבעיות המתעוררות בנושא; יישום ואכיפה של הוראות החוק בנושא העמלות, לרבות שקיפות מחירי השירותים הבנקאיים. בנוסף עומד לרשות הפונים אל הפיקוח על הבנקים מוקד טלפוני, במסגרתו ניתן מענה ראשוני ומידע.

בשנת 2009 טופלו בפיקוח על הבנקים 8,600 פניות ותלונות של לקוחות הבנקים וחברות כרטיסי האשראי, מהם - 3,106 תלונות ו- 5,494 פניות ובקשות לקבלת מידע. ב-1,896 מהתלונות נקבעה עמדה, והן הוכרעו כמוצדקות או כבלתי מוצדקות. 26.3% מסך התלונות על בנקים וחברות כרטיסי אשראי, בהן נקבעה עמדה, נמצאו מוצדקות בשנת 2009.

בשנת 2009 טיפל הפיקוח על הבנקים ב-2,300 פניות בכתב הקשורות להגבלת חשבוניות והגבלת לקוחות וכן נתן מענה טלפוני לפניות בנושא זה.

⁵ נמצא ב-

http://www.bankisrael.gov.il/deptdata/pikuah/nihul_takin/main.htm

⁶ נמצא ב-

http://www.bankisrael.gov.il/deptdata/pikuah/divuah_publ/main.htm

⁷ נמצא ב-

http://www.bankisrael.gov.il/deptdata/pikuah/divuah_pikuah/main.htm

⁸ על ביצוע הפעילויות המתוארת בחלק זה אחראי "אגף בנק-לקוח" של הפיקוח על הבנקים.

מספר הלקוחות המוגבלים הרגילים עמד בסוף השנה על 38,193 לקוחות. מספר הלקוחות המוגבלים החמורים עמד על 27,989 ומספר המוגבלים המיוחדים עמד על 44,226. סך כל החשבונות המוגבלים עמד בסוף שנת 2009 על 194,553.

הפיקוח על הבנקים ממשיך לקדם את שקיפות העמלות הבנקאיות גם באמצעות פרסום השוואות מחירים ומחשבוניים לבדיקת עלויות על פי צריכה אישית, בין היתר, כדי לסייע ללקוח בבדיקת התנאים, בניהול משא ומתן עם התאגידים הבנקאיים, ובחירה בזה המציע לו את התנאים המיטביים. במקביל, מוסיף הפיקוח על הבנקים לאסוף נתונים אודות מחירי השירותים הבנקאיים, ומדווח לכנסת ולציבור באשר להשפעת הרפורמה על מגזר משקי הבית והשוואה של העמלות המשולמות על ידי הציבור בפועל.

החטיבה למידע ולסטטיסטיקה

א. ייעוד החטיבה ותפקידיה

החטיבה למידע ולסטטיסטיקה (להלן "החטיבה") הוקמה בתחילת 2008 במסגרת הארגון מחדש של הבנק. ייעוד החטיבה הוא לספק להנהלה ולחטיבות של בנק ישראל מידע ונתונים על הפעילות הכלכלית במשק באיכות, בזמן ובהיקף הנדרשים לצרכי ניהול המדיניות המוניטארית, לשם שמירה על היציבות הפיננסית, לצרכי מחקר ולמימוש יתר מטרותיו ותפקידיו של הבנק. בנוסף, מעמידה החטיבה מידע ונתונים שבידיה (בכפוף למגבלות של סודיות ואבטחת מידע) לשימושם של מקבלי החלטות, חוקרים וכל גורם אחר בארץ ובחו"ל, וזאת לצורך הגברת השקיפות והיעילות הכלכלית במשק. החזון ארוך הטווח המנחה את פעולתה והתפתחותה של החטיבה הוא להיות מקור מידע מוביל על המשק הישראלי בכלל ועל הסקטור הפיננסי, שוק ההון, וסטטיסטיקה פיננסית מוניטארית, בפרט.

התפקידים העיקריים של החטיבה כוללים:

- לפעול בשיתוף פעולה עם החטיבות הליבה בבנק ישראל במטרה לתמוך ולסייע להעמקת הידע וההבנה של כלכלת ישראל.
- החטיבה תספק ללקוחותיה את הכלים והאמצעים המתקדמים ביותר לשליפה וניתוח של הנתונים הסטטיסטיים ותדאג לזמינות של המידע, בצורה של דוחות ודיווחים תקופתיים, באופן המתקדם ביותר ומתוך שימת צרכי הלקוחות בראש סדר העדיפויות שלה.
- החטיבה תשתף פעולה עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה וגופי ממשל אחרים בישראל, ותתאם עימם תחומי אחריות וקווי שיתוף פעולה באיסוף והפצה של מידע סטטיסטי.
- החטיבה תחתור להיות מקור מידע מוביל על המשק הישראלי בכלל ועל הסקטור הפיננסי, שוק ההון, מאזן התשלומים וסטטיסטיקה מוניטארית בפרט.
- החטיבה תעמוד בסטנדרטים בינלאומיים בתחום של מתודולוגיות סטטיסטיות והגדרות של מצרפים כלכליים וכן בתחום של ניהול המידע, פיתוח מקורות מידע חדשים וניהול פרויקטים.
- החטיבה למידע ולסטטיסטיקה תפעל באופן כלכלי ויעיל ורואה במערכת הבנקים המרכזיים באירופה (ECBS), ובראשם בבנק המרכזי האירופאי (ECB) את המודל הניהולי והמתודולוגי לפיתוחה, תפעולה וניהולה בעתיד.

ב. עקרונות הפעולה של החטיבה

בתכניותיה לשיפור ופיתוח הסטטיסטיקה בבנק ישראל, החטיבה למידע ולסטטיסטיקה חותרת לממש מספר עקרונות מרכזיים, ובהם:

- שקיפות בכל הנוגע לשיטות איסוף ועיבוד הנתונים.
- הקפדה על שמירת סודיות המידע כמתחייב מהוראות כל חוק.

- זמינות המידע – גולמי ומעובד – באמצעות דוחות, דיווחים תקופתיים ותוצרים אחרים.
- עמידה בסטנדרטים בינלאומיים ומקצועיים גבוהים בתחומי המתודולוגיה הסטטיסטית, האיסוף וההפצה של המידע.
- שיתוף פעולה ותיאום עם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הבורסה לני"ע, הרשות לני"ע, משרד האוצר ורשויות וגורמים נוספים.
- יעילות בניהול המידע, העמדתו לרשות לקוחותיה ותוך התייחסות לנטל הדיווח המוטל על המדווחים השונים.

ג. הנתונים והמידע המנוהלים בחטיבה

- לשם מילוי ייעודה וביצוע תפקידיה, מנהלת החטיבה נתונים ומידע מגוונים על הפעילות הכלכלית במשק בתחומים שונים, ביניהם:
- המערכת הפיננסית והמוניטרית בישראל, לרבות: ריביות ותשואות על מכשירים פיננסיים שונים, הפעילות בשוק מטבע החוץ (העסקאות, נפחי מסחר, המגזרים, המחירים, שער החליפין האפקטיבי, המרווחים, הסיכונים), הפעילות בשוק ני"ע (מחירים היסטוריים, היקפי ההנפקה של ההון והחוב, מחזורי המסחר, החזקות תושבי חוץ ותושבי ישראל בנכסים ועוד), שוק הכספים, שוק האשראי, אינדיקטורים ליציבות הפיננסית, הפעילות של הבנקים, המשקיעים המוסדיים ומתווכים פיננסיים אחרים, תיק הנכסים הפיננסיים של הציבור.
  - הפעילות הריאלית במשק, לרבות: התוצר, שימושו וענפי המשק, פעילות הסקטור העסקי והחברות הציבוריות, מחירי הסחורות והשירותים, שוק העבודה.
  - פעילות הממשלה, לרבות: הכנסות הממשלה והוצאותיה, ההכנסות ממסים, הגירעון והחוב.
  - פעילות המשק מול חוץ לארץ, לרבות: מאזן התשלומים, הנכסים וההתחייבויות של המשק מול חוץ לארץ (IIP) והחוב החיצוני.

החטיבה אוספת ומרכזת נתונים ומידע אלה ממקורות שונים, ביניהם: דיווחי הבנקים, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, הבורסה לני"ע, הרשות לני"ע, גורמים ורשויות נוספות וכן מידע הנמסר במישרין על ידי גופים עסקיים ואחרים במשק. סמכויות בנק ישראל בתחום איסוף הנתונים הסטטיסטיים נגזרות ממטרותיו ותפקידיו של הבנק, והן מוגדרות בשני דברי חקיקה עיקריים: חוק בנק ישראל, התשי"ע-2010, ופקודת הבנקאות, 1941. בנוסף, החטיבה מקימה ומתחזקת מערכות מידע, מפתחת ומיישמת שיטות לעיבוד והצגה של נתונים ומידע, ומפיקה בתוך הבנק ומחוצה לו נתונים, מידע ודוחות בערוצים שונים. בין היתר, החטיבה מפרסמת באופן שוטף באתר האינטרנט של בנק ישראל נתונים, סטטיסטיקה, הודעות לעיתונות ועוד. מטבע הדברים, מוקצים רוב משאביה של החטיבה לניהול שוטף זה של הנתונים והמידע, ומיעוטם לפיתוח תשתיות המידע.

ד. תוכניות ופרויקטים עיקריים לפיתוח תשתיות המידע

1. עם הקמתה, השיקה החטיבה פרויקט רב-שנתי להקמת תשתית חדשה לניהול המידע הסטטיסטי בבנק, שבמרכזו בניית "מחסן נתונים מרכזי" (data warehouse). "מחסן" זה יכיל את כל הנתונים הכלכליים המנוהלים בבנק ישראל וישרת את המשתמשים בבנק ומחוצה לו. עד כה, פותחו המתודולוגיה לניהול הנתונים ב"מחסן" והתשתית העיקרית שלו (בשיתוף חטיבת טכנולוגיות המידע) וכבר הוכנסו בו נתונים על הפעילות בשוק מט"ח, בשוק הכספים ובשוק ני"ע הסחיר (חלקי). עד סוף 2010 יושלם רוב המידע על שוק ני"ע, ויוכנסו נתונים על תעודות סל ועל מאזני הבנקים.
2. החטיבה גם עוסקת בהקמת שער מרכזי אחד לכל המידע הסטטיסטי על כלכלת ישראל המנוהל בבנק, שישמש את הלקוחות השונים - "פורטל מידע וסטטיסטיקה". גרסה ראשונה של הפורטל עלתה באמצע 2010 לשימוש בתוך הבנק בלבד. גרסה מתקדמת יותר של "הפורטל" – בעיקר מבחינת התשתית הטכנולוגית שלו - נמצאת בשלבי תכנון וצפויה לעלות במהלך 2011. במקביל, שדרגה החטיבה במהלך 2009 את הצגת "הנתונים והסטטיסטיקה" באתר האינטרנט של הבנק: כל הנתונים רוכזו במקום אחד ומויינו לפי נושאים, ונוסף לוח אינדיקטורים עיקריים לפעילות המשקית, המתעדכן באופן שוטף. בשנת 2011, לאחר השלמת הגרסה המתקדמת של "הפורטל" ושדרוג התשתית של אתר הבנק, צפויים שיפורים נוספים ב"נתונים וסטטיסטיקה" שבאתר.
3. החטיבה שוקדת על פיתוח נתונים ומידע על הפעילות הפיננסית במשק ועל המערכת הפיננסית ברמת אגרגציה גבוהה – "נתונים מקרו-פיננסיים". פיתוח נתונים אלה מסייע להנהלת הבנק ולחטיבות הליבה במילוי תפקידיהן - ניהול המדיניות המוניטרית; שמירת היציבות הפיננסית ותקינות השווקים הפיננסיים; ייעול ושכלול של מבנה המערכת הפיננסית, והבנת קשרי הגומלין שבין הפעילות הפיננסית לפעילות הריאלית במשק. פיתוח "הנתונים המקרו-פיננסיים" תומך גם בהכנת "הסטטיסטיקה הפיננסית" של המשק בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים לחשבונאות לאומית ובהתאם לדרישות הדיווח מצד ארגונים בינלאומיים (ובראשם ה-IMF וה-OECD). במסגרת זו, נקטה החטיבה בשנת 2009, בין היתר, בצעדים הבאים:

  - שופרו המתודולוגיה, אופני העיבוד וההצגה של הנתונים על האשראי במשק, תוך הבחנה בין נתוני יתרות החוב מזווית הסקטורים הלווים לנתוני יתרות האשראי מזווית הסקטורים המלווים. הנתונים מופקים עתה בתדירות גבוהה יותר והם מופצים מדי חודש בליווי הסברים בתוך הבנק ולציבור (באתר האינטרנט של הבנק);
  - הוחל בדיווח חודשי ל-IMF על נתוני המאזן של בנק ישראל לפי פילוח סקטוריאלי; בשנת 2010 נחל בדיווחים חודשיים ל-IMF של נתוני המאזן של הבנקים ושל המשקיעים המוסדיים לפי פילוח סקטוריאלי חלקי. במקביל, עוסקת החטיבה, יחד עם הפיקוח על הבנקים, בהכנת דרישת דיווח חדשה של הבנקים לבנק ישראל עם פילוח סקטוריאלי מלא;
  - החל פיתוח של התשתית הדרושה לדיווח ל-OECD על הסטטיסטיקה הפיננסית, ובאמצע 2010 צפוי דיווח ראשון של החטיבה על נתוני הבנקים והמשקיעים המוסדיים.

חטיבת משאבי אנוש ומנהל

א. תפקידי החטיבה

1. **משאבי אנוש** - העמדת כוח אדם הנדרש לחטיבות באיכות ובכמויות הראויות. ניהול המשאב האנושי לכל אורך חיי העבודה של העובד משלב הגיוס עד לפרישה. פיתוח המשאב האנושי - הכשרה, הדרכה והשתלמות עובדים, הערכת עובדים, ניידות עובדים, הגברת מוטיבציה ותקשורת פנים. חישוב וביצוע תשלומי שכר וגמלה וניהול הפרט ורווחתו.
2. **רכש ולוגיסטיקה** - ניהול הרכש המרכזי והלוגיסטיקה, מתן שירותים משקיים ומשרדיים, אחזקה ותפעול של בנייני הבנק וציודו.
3. **ביטחון** - אבטחה של מבני הבנק ומשלוחי כספים, אבטחת מהימנות עובדים, אבטחת מידע מסווג.
4. **הנדסת תהליכים** - שיפור וייעול תהליכים ושיטות עבודה בחדר כלל הבנק, הובלה והטמעת תהליכים, יצירת תשתית התקינה בבנק, מעקב ובקרה.
5. **הערכות לשעת חירום** - הערכות הבנק לשעת חירום, כולל ביצוע תרגילי חירום.

ב. תיאור היעדים והמשימות העיקריות הכלולות בתוכנית העבודה לשנת 2010

1. התייעלות פעילות הבנק תוך השלמת השינוי הארגוני: טיפול בסיום סגירת מחלקת מנהל מלוות המדינה.
2. המשך התאמת המצבה לתקן, לרבות גיוס עובדים ופרישת עובדים.
3. החטיבה תיישם את מסקנות סקר צרכי ההדרכה. הפעילות תתמקד בנושאים של כלל הבנק ונושאים ספציפיים לכל חטיבה.
4. המשך שיפור תהליכי בקרה בניהול משאבי אנוש ותשלומים שוטפים, והשלמת פיתוח מערכות חדשות ושדרוג מערכות קיימות.
5. השלמת איוש משרות בחטיבה, לרבות בניית מדור הדרכה העובד בשיתוף פעולה שוטף עם החטיבות.
6. השלמת איוש משרות בכלל הבנק.
7. הטמעת קוד אתי בבנק.
8. יישום המלצות סקר סיכוני ביטחון ביחידת הביטחון.
9. פיתוח תרבות ארגונית – הטמעת אחד מערכי הבנק בכל חטיבה.
10. הטמעת מערכת ERP בחטיבה.
11. ייעול תהליכי יחידת הרכש המרכזית.
12. תכנון, שיפוץ ושדרוג מבנה הבנק בירושלים והתכנסות למבנה אחד בתל אביב.
13. שיפור ההערכות לשעת חירום יתבצע בשנה זו על ידי ביצוע תרגילים לסוגיהם.

ג. משימות עיקריות שבוצעו במהלך שנת 2009

1. המשך יישום המבנה הארגוני החדש של כלל הבנק.
2. קביעת תקני כוח אדם לחטיבות הבנק וגיוס עובדים בהתאם.
3. ביצוע סקר צרכי הדרכה.
4. פיתוח מנהלים, עובדים והדרכה.

5. יישום הסכם השכר החדש.
6. שיפור היערכות לשעת חירום.
7. שיפור איכות הניהול, השירות, תפעול ובקרה על ידי שדרוג מערכות קיימות בחטיבה ופיתוח מערכות חדשות.
8. המשך הטמעת יחידת הרכש המרכזי וביסוסה.
9. עבודת בינוי ושיפוץ, לרבות פרויקט חוות השרתים, איוש חדרים לפי המבנה הארגוני החדש והתארגנות לשיפוצים בבנק.

החטיבה לטכנולוגית המידע

א. תפקידי החטיבה לטכנולוגית המידע בשנת 2009

החטיבה לטכנולוגית המידע מופקדת על גיבושה והפעלתה של אסטרטגיית המחשוב של הבנק, וכן על ההפעלה, האחזקה והפיתוח של מערכות המידע ומערכות התקשורת. מערכות אלה כוללות מחשב מרכזי מתוצרת י.ב.מ ומאות שרתי יוניקס ואינטל המקושרים ברשתות פנימיות למחשבים אישיים, וכן מערכות טלפוניה ותקשורת. המערכות מקושרות למערכות מחשוב חיצוניות – לבנקים, לממשלה, לגורמים פיננסיים בארץ ובחו"ל ולרשת האינטרנט.

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת החטיבה בעיקר בתחומים האלה:

- ניהול מערכות מידע לתמיכה בתפקוד הבנק כבנקאי של הממשלה והבנקים: ניהול הנפקות מק"ם, ניהול יתרות מטבע החוץ, החוב הפנימי, החוב החיצוני ועוד. פיתוחי תוכנה ייעודיים עבור כלכלני הבנק בעבודתם עם מערכות המידע בבנק ומחוץ לו לצורך תמיכה בקבלת החלטות.
- ניהול נתוני הדיווח ממערכת הבנקאות והעברת הוראות ודיווחים אליה.
- ניהול נתוני הדיווח של חברות במשק.
- פיתוח כלים לתמיכה במדיניות המוניטארית.
- פיתוח כלים מוניטאריים ממוכנים, להשתלבות בזירות מסחר ממוכנות חיצוניות ופנימיות.
- ניהול מערכות לסליקה כספית בין בנקאית ומול הבורסה לני"ע.
- היערכות להמשכיות עסקית ולמצבי חרום.
- תמיכה במערכות הניהול הפנימיות של הבנק (משאבי אנוש, כספים, רכש ולוגיסטיקה).

ב. בשנת 2009, בנוסף למטלות השוטפות, עסקה החטיבה בנושאים המרכזיים הבאים:

- הערכות לניהול מרכזי של מאגרי המידע בתחום הפיננסי, תוך בניית כלי ניהול, דיווח וכלים בטכנולוגית Business Intelligence ו-Data Warehouse.
- התאמת מערכות הבנק למבנה הארגוני החדש.
- בחירת חברת מלמ-טים במכרז ליישום תוכנת ERP-SAP למערכות תקציב, תשלומים, מלאי, רכש, ניהול משאבי אנוש, סחר חוץ וניהול מערך המטבע, והתחלת ההתארגנות להקמת המערכת.
- ניתוח ההמלצות בעקבות תהליך סקר סיכונים שבוצע ע"י חברת Ernest & Young, ובניית תוכנית תלת שנתית לנטרול סיכונים אבטחת מידע.
- פיתוח תשתיות, כלי דיווח וניהול לפרויקט באזל II בפקוח על הבנקים.
- ביצוע פרויקט יישום מערכת לניהול המשרד הקדמי, האמצעי והאחורי של החטיבה לשווקים, באמצעות חבילת תוכנה של חברת WSS.
- מימוש הנחיות רגולטוריות בנושא אבטחת מידע.
- פיתוח מתודולוגיות ונוהלי אבטחת איכות בחטיבת ה-IT (Quality Assurance), לשיפור עבודת החטיבה בנושאי בדיקת מערכות המידע והקפדה על איכותן.

- בניית והפעלת חוות שרתים חדשה, המנוהלת מרחוק, לפי עקרונות "מחשוב ירוק".
- כניסה לתהליך עיצוב והקמת אתר אינטרנט חדש לבנק ישראל.
- התאמת מערכות להצטרפות מדינת ישראל ל-OECD.
- בחינת ומימוש טכנולוגיות וסביבות פיתוח תוכנה חדשות.
- בחירת מערכת חדשה לניהול סניף המטבע (מכונות ספירת שטרות חדשות ומערכות מידע ניהולי).
- שדרוג מארזי הנתונים הקיימים בבנק לטכנולוגיות מתקדמות.
- הקמת מערכות שרידות למערכות קריטיות.

ג. תפקידי החטיבה בשנת 2010:

- החל משנת 2010, החטיבה לטכנולוגית המידע נמצאת בתנופת פיתוח. הותנעו 9 פרויקטים עסקיים, אשר העיקריים שבהם הינם ITMS (ניהול הפעילות בשווקים), ERP, מחסן הנתונים, אתר אינטרנט חדש לבנק ומיכון לשכות הנהלה. בנוסף, הותנעו 7 פרויקטים טכנולוגיים, אשר העיקריים שבהם הינם החלפת מרכזיה והגירה מהמחשב המרכזי לסביבה הפתוחה.
- להלן פירוט תפקידי החטיבה בשנה זו:
- במסגרת ישום ניהול מרכזי של מאגרי המידע בתחום הפיננסי, נבנים בשנת 2010 עולמות התוכן הבאים: שוק הכספים, המצרפים המוניטאריים ושוק ני"ע.
  - סיום הטמעת מערכת לניהול המשרד הקדמי, האמצעי והאחורי של החטיבה לפעילות בשווקים. עלייה לאוויר צפויה בסוף שנת 2010.
  - יישום שלב א' בהטמעת מוצר ה-ERP-SAP למערכות תקציב, תשלומים, מלאי ורכש.
  - יישום התוכנית התלת שנתית בנושא אבטחת מידע.
  - הגירה לסביבת פיתוח תוכנה חדשה של חברת מיקרוסופט.
  - הקמת אתר אינטרנט חדש לבנק ישראל, והקמת פורטל פיננסי לחטיבה למידע וסטטיסטיקה.
  - בחינת כלים לניהול פורטפוליו ארגוני, לצורך ניהול ותעדוף יעילים יותר של תכנית העבודה והפרויקטים בבנק.
  - תכנון מערכת לניהול המידע בפקוח על הבנקים.
  - הטמעת מערכת חדשה לניהול סניף המטבע: מכונות ספירה ומיון חדשות, בד בבד עם תוכנות BI מודרניות.
  - ממשקי SWIFT מתקדמים.
  - ביצוע מספר רב של ניסויי גיבוי חירום ושרידות למערכות קריטיות, ויישום מרכז שליטה מרוחק להנהלת הבנק.
  - יציאה למכרז לאירוח המחשב המרכזי באתר חיצוני.
  - רכש מרכזיה ומערכת טלפוניה חדשה לבנק מבוססת IP.
  - תכנון שיפוץ חדר מחשב.
  - פרויקט תלת שנתי להגירה מהמחשב המרכזי לסביבה הפתוחה.
  - יישום המלצות בעקבות תהליך סקר סיכונים שבוצע ע"י חברת E&Y.
  - המשך פיתוח ניהול מרכזי של מאגרי המידע בתחום הכלכלי (Data Warehouse).

מחלקת המטבע

א. אספקת מזומנים לציבור

מחזור המטבע הסתכם בסוף שנת 2009 ב-41.5 מיליארדי ש"ח, לעומת 34.4 מיליארדים בסוף 2008. במהלך השנה גדל מספר השטרות במחזור ב-47 מיליון והגיע ל-340 מיליון שטרות.

שטרות

שווי יתרת השטרות מהסדרה הישנה במחזור (סדרה א') הסתכם בסוף השנה בכ-186 מיליוני ש"ח, לעומת 190 מיליונים בסוף שנת 2008. בשנת 2005 הווארכה התקופה שבה ניתן להחליף שטרות מסדרה א' של "השקל החדש". שטרות אלו ניתנים עתה להחלפה, ללא עמלה, בשטרות מסדרה ב' (החדשה), בסניף בנק ישראל בירושלים עד סוף שנת 2010.

ב. מטבעות זיכרון

במהלך שנת 2009 הונפקו חמישה מטבעות זיכרון ומטבע מיוחד :

1. מטבע זיכרון בסדרת אתרי מורשת לאומית, התשס"ט 2009 - "מצדה".
2. מטבע זיכרון בסדרת יום העצמאות, התשס"ט 2009 - "ציפורי ישראל".
3. מטבע זיכרון בסדרת גביע העולם בכדורגל - דרום אפריקה, התשס"ט 2009 - "FIFA 2010".
4. מטבע זיכרון בסדרת תמונות מהתנ"ך, התשס"ט 2009 - "שמשון והאריה".
5. מטבע מיוחד בסדרת מטבעות חנוכה, התש"ע 2009 - "חנוכייה מאלג'יר".

ג. המידע באתר האינטרנט

בקישור **אודות בנק ישראל** - מפורטת פעילותה של מחלקת המטבע; בקישור **שטרות ומטבעות** - מידע על סדרות המטבע השונות, מסדרת בנק אנגלו-פלשתינה ועד סדרה ב' של הש"ח; כן ניתן להגיע בקישור זה להודעות שפורסמו ע"י מחלקת המטבע, ביניהן בנושא הנפקת שטרות חדשים וביטול שטרות ישנים; ותיאור השטרות החדשים, סימני הביטחון בהם וכיצד ניתן לזהות שטרות מזויפים.

ד. מתן שירותים לממשלה ולציבור

מחלקת המטבע נותנת שירותים לממשלה (פיקדונות למשמרת ופדיון המחאות במט"ח וש"ח) ולציבור (שירותי פריטה, החלפת מטבע פגום ופדיון מלוות המדינה).

ה. רפורמה בתפעול מערך המזומנים בישראל

מדובר במדיניות חדשה, שהופעלה ב-1 באוקטובר 2009, שבמסגרתה חלק מהטיפול במיחזור המזומן, הועבר מבנק ישראל למגזר הבנקאי. בנקים מסחריים וכן חברת הדואר קיבלו היתרים להקמת מרכזי מזומנים, ובאמצעותם הם החלו בוויסות מלאי המזומנים שברשותם בינם לבין עצמם, ובינם לבין לקוחותיהם; כל זאת בהתאם לצורכיהם העסקיים. לפני כן הם נהגו להפקיד מדי יום את עודפי המזומנים שברשותם בבנק ישראל, ומשכו אך ורק ממנו כשחסרו להם מזומנים. מרכזי המזומנים מחויבים להשתמש במכונות ספירה ומיון באיכות גבוהה ביותר,

ובכך תצטמצם משמעותית האפשרות להעביר כסף מזויף או כסף באיכות ירודה ממערכת הבנקאות לציבור. הרפורמה תביא לחיסכון בעלויות של תפעול מערך המזומנים, הן לבנק ישראל והן לבנקים המסחריים, וכן לחלוקה נכונה יותר של נטל המשאבים המושקעים בפעילות זו, שרובו הגדול רבץ, עד להפעלת המדיניות החדשה על הבנק המרכזי.

ו. סדרת שטרות חדשה

בשנת 2009 המשיכה מחלקת המטבע בתכנון סדרה חדשה של שטרות למדינת ישראל. החלפת סדרת השטרות המתוכננת לשנת 2012 נועדה, בין היתר, לשפר את האמצעים למניעת זיופים תוך שימוש בשיפורים הטכנולוגיים בתחום. בנוסף, שינוי העיצוב של השטרות נועד גם להגברת מודעות הציבור לאישים, סמלים וערכים שלהם חלק חשוב בעיצוב ההיסטוריה של מדינת ישראל. על רקע תגובות שנשמעו בציבור להחלטה, נגיד בנק ישראל, פרופ' סטנלי פישר, החליט להחזיר את רשימת הדמויות שפורסם כי תופענה בסדרת השטרות החדשה, לדיון בוועדה המייעצת לבנק ישראל בנושא השטרות והמטבעות. הנגיד ביקש מראש הוועדה המייעצת, שופט בית המשפט העליון בדימוס יעקב טירקל, להכין רשימת דמויות חדשה, שתביא בחשבון את הדעות שנשמעו בציבור.

חשבות הבנק ומערכות התשלומים והסליקה

חשבות הבנק אחראית על מתן שירותי בנקאות לממשלה ולגופים נוספים כפי שקבע הנגיד (להלן: לקוחות הבנק) בשקלים ובמטבע חוץ, ניהול הספר הראשי של הבנק והפקת דיווחים לרבות הדוח הכספי השנתי של הבנק, ביצוע התשלומים המנהליים של הבנק וטיפול בהיבטי המס בבנק. תחום מערכות התשלומים והסליקה אחראי לתפעול התקין של המסלקות הבין-בנקאיות, קביעת מדיניות בתחום ופיקוח על מערך התשלומים.

א. החשבות

להלן פירוט תפקידיה העיקריים של החשבות הקלאסית:

1. מתן שירותי בנקאות ללקוחות הבנק במטבע ישראלי ובמטבע חוץ-שירותי הבנקאות כוללים, בין היתר, ביצוע הוראות לקוחות הבנק, ניהול חשבונות הלקוחות בבנק, חישובי ריביות, הפקת דפי חשבון ואישורי יתרות.
2. ניהול הספר הראשי של הבנק-תפקיד זה כולל ניהול מערכת הנהלת חשבונות מרכזית של הבנק, קביעת עקרונות הרישום החשבונאי ובקרה על יישומם בפועל בהתאם להנחיות שניתנו, ליווי חשבונאי בהטמעת מערכות ייעודיות בבנק, גיבוי לחטיבות הבנק לרישום להנהלת חשבונות ראשית של הבנק, הפקת דיווחים חשבונאיים, סטטיסטיים וכלכליים מתוך הנהלת החשבונות הראשית של הבנק. מערך הדיווחים כולל הפקת הדוחות הכספיים של הבנק המבוקרים על ידי רואי חשבון חיצוניים, מידע סטטיסטי וכלכלי המופץ למחלקות הבנק ולגורמי חוץ. הנתונים מנוהלים במאגר של סדרות המכילות נתונים היסטוריים, החל משנת 1995. סדרות נבחרות מוצגות באתר בנק ישראל באינטרנט.
3. ביצוע התשלומים המנהליים של הבנק-תפקיד זה כולל בין היתר, ביצוע תשלומים לספקים ותשלומים לעובדים שאינם מקבלים את שכרם במשכורת חודשית, בדיקת הסכמים ואחריות על המערכת הכספית של הפעילות המנהלית של הבנק.
4. ריכוז וטיפול בהיבטי המיסוי של הבנק.

להלן תיאור היעדים והמשימות העיקריות של החשבות לשנת 2009:

1. ריכוז ושדרוג של מערך התשלומים של הבנק שבחשבות. במסגרת זו במהלך 2008 הועברה לחשבות הפעילות של מתן שירותי בנקאות לממשלה במטבע חוץ מחטיבת השווקים, ובמהלך 2010, לאור סגירת מחלקת מלוות המדינה, תועבר לחשבות פעילות של פדיון מלוות חובה ובונדס ממחלקת מלוות המדינה. במהלך 2009 שודרג מערך התשלומים הקיים והושלם תהליך הלמידה של פעילות פדיון מלוות חובה ובונדס לרבות כתיבת נהלים ושדרוג מערכות קיימות.
2. שיפור השירות הבנקאי ללקוחות בנק ישראל, הקטנת שירותי הבנקאות הניתנים באופן שאינו ממוכן, המשך מהלך של מיסוד נהלים והסכמים מול משרדי הממשלה ומיסוד יחסי בנק-לקוח מול משרדי הממשלה, תחילתו של פרויקט שדרוג מערכת דפי חשבון באינטרנט, שדרוג עיצובי

ופונקציונאלי. מערכת זו משמשת את משרדי הממשלה לצפייה ולמעקב אחר פעילותם הבנקאית שנעשתה בחשבונותיהם המתנהלים בבנק ישראל.

3. הגברת שיתוף פעולה עם בנקים מרכזיים בעולם בקביעת סטנדרטים חשבונאיים של בנקים מרכזיים המיושמים בהנהלת החשבונות הראשית של הבנק ובדוחות הכספיים.

4. שדרוג מערכות תפעוליות שבחשבות.

5. ליווי חשבונאי ועסקי להטמעת מערכות בבנק, פרויקט ERP ופרויקט ביזי, כולל בחינה מחודשת של עקרונות חשבונאיים בגין הפעילות העסקית שתוטמע במערכות ה-SAP והביזי ואפיון עסקי להטמעה במערכות אלו של הפעילות שנקלטה בחשבות במסגרת יישום המבנה הארגוני החדש.

6. המשך היערכות להמשכיות העסקית - ובכלל זה: המשך תכנון ובחינה של המשכיות עסקית בחשבות, בחינת הפעילות בה נדרשת המשכיות עסקית, כתיבת נהלים למצבי כשל שונים בהם נדרשת המשכיות עסקית, תכנון וביצוע ניסויים והשתתפות ניסויי המשכיות עסקית במערכת זה"ב.

ב. מערך התשלומים והסליקה

מערכות התשלומים והסליקה הן חלק חיוני של התשתית הכלכלית והפיננסית במשקים מודרניים, ותפקודן היעיל תורם להתפתחותה וליציבותה.

בנק ישראל פועל לקידום הבטיחות, האמינות והיעילות של מערכות התשלומים והסליקה ונוקט אמצעים להפחתת הסיכונים הכרוכים בסליקה. במסגרת זו בעשור האחרון הוביל בנק ישראל – יחד עם הבנקים, מרכז סליקה בנקאי (מס"ב) ומסלקות הבורסה - רפורמה מקיפה של מערכות התשלומים והסליקה בארץ על מנת לעמוד בתקנים בין-לאומיים שקבע הבנק הבין-לאומי לסליקה (Bank of International Settlement – ה-BIS).

גולת הכותרת של רפורמה זו היא הקמת מערכת לסליקה תוך-יומית בזמן אמת (מערכת ה-RTGS – Real Time Gross Settlement), המכונה בישראל מערכת זה"ב (זיכויים והעברות בזמן אמת).

עם הפעלת המערכת החדשה ביולי 2007 השלימה המערכת הפיננסית בישראל מהלך חשוב המציב אותה בשורה אחת עם המדינות המפותחות בעולם, וכן אפשר בשנת 2008 את צירופו של מטבע השקל לסליקה בבנק CLS (Continuous Link Settlement). מהלך זה מבטיח הפחתה משמעותית של סיכוני הסליקה הכרוכים בעסקאות המרה של השקל למטבעות זרים המבוצעות ע"י גורמים עסקיים בארץ ובחו"ל.

אבן דרך משמעותית נוספת בביצוע הרפורמה הייתה חקיקת חוק מערכות תשלומים וסליקה ("מערכות תשלומים, התשס"ח-2008"), המהווה בסיס משפטי איתן לפעילות מערך התשלומים בישראל. החוק כולל, בין היתר, קביעת סופיות תשלומים הנסלקים במערכות תשלומים מסוימות (מערכת זה"ב וה-CLS), עיגון סמכות בנק ישראל לבצע בקרה על מערכות תשלומים חשובות והתייחסות למצב של פשיטת רגל של משתתף.

הסדרת מערכות תשלומים וסליקה במשק – אמצעי המבטיח את יעילותן ויציבותן – נמצא באחריות תחום מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל.

להלן פרוט התפקידים העיקריים של תחום מערכות התשלומים והסליקה:

1. קביעת מדיניות בתחום מערכות תשלומים וסליקה בארץ -

תפקיד זה כולל, בין היתר, עדכון ואכיפה של הכללים, על פיהם פועלים המשתתפים השונים (בנקים, מסלקות הבורסה, מס"ב) במערכת זה"ב; איסוף וניהול מידע על מערכות התשלומים בישראל לצורך השוואה בינלאומית; קביעת סטנדרטים וטיפול בסוגיות ההמשכיות העסקית של מערכות התשלומים והסליקה בישראל וניהול קשרים עם גורמים בין-לאומיים (כגון BIS, World Bank, CLS, בנקים מרכזיים) בכל הקשור לשינויים ומגמות בתחום זה לצורך העמקת ידע ויישום השינויים בארץ, על מנת להתאים את המערך לסטנדרטים בינלאומיים.

2. פיקוח על מערכות התשלומים והסליקה החשובות בישראל לצורך הבטחת יעילותן ויציבותן - תפקיד זה כולל, בין היתר, פיקוח על מערכות תשלומים אשר הוכרזו כמבוקרות (בהתאם למוגדר בחוק התשלומים והסליקה התשס"ח, 2008); קביעת עקרונות הפיקוח, התקנת התקנות למסלקות ועריכת ביקורות תקופתיות.

3. תפעול מסלקות -

באחריות התחום תפעול שוטף של מערכת זה"ב והמערכות הנלוות, וכן תפעול של מסלקת הצ'קים. התפקיד כולל, בין היתר, מעקב שוטף אחר הפעילות במערכות והמשתמשים בהן לצורך זיהוי מראש של כשלים עסקיים; התמודדות עם מקרי כשל תפעולי, טכני או עסקי של מערכות או של אחד המשתתפים בסליקה ומתן תמיכה טלפונית שוטפת למשתתפים.

4. טיפול בממשקי התקשורת -

פעילויות של מערכות שבאחריות תחום מערכות תשלומים וסליקה בבנק ישראל דורשות קישורים אלקטרוניים למוסדות פיננסיים ובארץ בחו"ל. קישוריות זו מבוצעת באמצעות ממשקי תקשורת שונים, בין היתר מערכת לשיגור ולקבלה מאובטחים של מסרים אלקטרוניים ייעודיים בין מוסדות פיננסיים בעולם, המנוהלת ע"י SWIFT.

באחריות התחום ניהול אמצעי התקשורת מול משתתפי מערכת זה"ב, מתן שירותי התקשורת לפונקציות אחרות באגף, לרבות מתן פתרונות לבעיות שאינן טכניות ואפיון פתרונות תקשורת חדשים.

להלן תיאור היעדים והמשימות העיקריות של תחום מערכות תשלומים וסליקה לשנת 2009 :

1. שיפורים בהליך סליקת הצ'קים

■ העברת מסלקת הצ'קים לתחום מערכות תשלומים וסליקה

כחלק משינוי של המבנה הארגוני שנערך בבנק ישראל, במהלך שנת 2009 עברה האחריות על מסלקת הצ'קים לתחום מערכות תשלומים וסליקה. התהליך כלל, בין היתר, שיפור תהליכים וכתובת נהלי עבודה מעודכנים.

■ יישום תהליך עיצור הצ'קים

משמעות "עיצור צ'קים" (truncation check) הינה ביטול הצ'ק הצ'ק בהעברה הפיזית של הצ'קים מבנק לבנק. הצ'קים עצמם יישמרו בבנקים שבהם הופקדו (הבנקים המציגים) ולא יועברו אל הבנקים הנמשכים. כתחליף יועברו לבנקים הנמשכים קבצים של תצלומי הצ'קים. תצלומי הצ'קים יהיו המסרים המחייבים מבחינה משפטית ועסקית.

עקרונות אלה מנוסחים בהצעת חוק הסליקה האלקטרונית של צ'קים, תשס"ח-2008 (חוק עיצור צ'קים). בשנת 2009 בנק ישראל הוביל מהלך לחקיקת חוק הסליקה האלקטרונית של צ'קים בהתאם לתזכיר חוק. יצוין, כי הטיפול במשימה טרם הושלם.

■ הדמיית הצ'קים

במהלך השנים אחרונות הופעלה בישראל בהדרגה טכנולוגיה של הדמיית צ'קים (imaging). מדובר בצילום צ'קים המוצגים בבנק המציג והעברתם אל הבנק הנמשך. הדמיית הצ'קים נועדה לסייע לבנקים בעיבוד היומי עם התקצרות חלון הזמן כתוצאה מהארכת יום העסקים, וכן מהווה תשתית הכרחית ליישום חוק עיצור צ'קים.

יודגש, כי כל עוד לא התקבל חוק עיצור צ'קים, ההדמיה אינה תחליף מספק לצ'ק.

2. המשך היערכות להמשכיות העסקית במערכות התשלומים

ההמשכיות העסקית של מערכת זה"ב חיונית ליציבות הפיננסית של כלל מערכות התשלומים בישראל. במסגרת ההיערכות למצבי כשל שונים תחום מערכות תשלומים וסליקה פועל לשימור רציפות התהליכים העסקיים של המערכות והמשותפים השונים במערכות, זאת באמצעות תכנון התהליכים, ביצוע ניסויים תקופתיים והכנת נהלים.

3. הקמת תחום הפיקוח על מערכות תשלומים

בשנת 2009 החל בנק ישראל לפעול להקמת מערך הפיקוח על מערכות התשלומים בהתאם לחוק מערכות התשלומים – התשס"ח-2008. פיקוח זה יאפשר בקרה על פעילותן של המערכות וצמצום של הסיכונים הטמונים בפעילותן - ובעיקר הסיכון התפעולי, סיכון הנזילות, הסיכון המשפטי והסיכון המערכתי.

מועד משוער לסיום הפרויקט הינו סוף שנת 2011.

4. הקמת מועצה לאומית לתשלומים

במהלך שנת 2009 הוקמה, בהתאם לכללי מערכת זה"ב, מועצה לאומית לתשלומים וסליקה, שבה חברים נציגים מגופים שונים הפועלים במערך התשלומים בישראל, ביניהם נציגים מבנק ישראל, מהתאגידים הבנקאיים וממערכות התשלומים, וכן נציגים מגופים בעלי עניין (כגון הרשות לני"ע, קופות גמל, חברות ביטוח, קרנות פנסיה, חברות כרטיסי אשראי). בראש המועצה עומד המשנה לנגיד.

יצוין, כי המועצה היא בגדר מועצה מייעצת בלבד, שמטרת פעילותה היא קידום וסיוע בהבטחת היעילות והיציבות של מערך התשלומים והסליקה בישראל.

מינהל מילואות המדינה

תפקידי מינהל מילואות המדינה בשנת 2009

במסגרת המטלות השוטפות, עסק המינהל בתחומים האלה:

- ניהול מילואות הפנים הלא סחירים של המדינה: מילואות חובה, מילואות חברות ביטוח וניהול הפקדונות של המוסד לביטוח לאומי.
- ניהול מילואות קצר מועד (מק"ם) – מילואות לזמן קצר, סחיר, המשמש את בנק ישראל במסגרת המדיניות המוניטרית.
- רישום תקבולי המכירות של מק"ם, רישומו למסחר בבורסה, ניהול פנקס אגרות החוב וביצוע התשלומים לבעלים ולמחזיקי פיקדונות נירות ערך.
- "בנק מרכז" של מק"ם.
- פדיון בישראל של מילואות החוץ (בונדס)
- תשלום דמי הפדיון לציבור בעלי מילואות חובה הרשומים או ליורשיהם באמצעות קופות הבנק, סניפי בנק הדואר וסניפי הבנקים.
- עדכון הציבור במידע לגבי זכאותו בפניות ישירות יזומות או באמצעות מידע המפורסם באתר אינטרנט יעודי.
- הכנה ופרסום של ההוראות לפדיון המילואות, וגם קביעה וחישוב של שערי הפדיון לביצוע התשלומים של הקרן והריבית.
- ניהול מאגרי המידע של מילואות החובה.
- הציבור יכול לקבל מידע עדכני ומפורט על כל הקשור למילואות החובה בפניה בכתב או בע"פ. כן ניתן לקבל מידע טלפוני על קיום מילואות, שטרם נפדו, וכיצד ניתן לפדותם.
- החל ב- 25.12.05 יכול כל אזרח ששילם את המילואות בשנים 1961 עד 1982 לבדוק באמצעות האינטרנט האם קיימים עדיין מילואות על שמו שטרם נפדו. כמו כן יוכלו יורשי בעלי מילואות שנפטרו לבדוק האם קיימים מילואות על שם נפטרים שטרם נפדו. אם יתברר כי קיימים מילואות שטרם נפדו, יוכל הזכאי או במקרה של זכאי שנפטר- יורשיו, לשלוח בקשה באמצעות האינטרנט למתן הנחיות לקבלת דמי הפדיון. בתשובה לבקשה ישלח בנק ישראל מכתב למענו של הפונה ובו יינתנו הנחיות ואפשרויות לקבלת דמי הפדיון.
- ניתן לקבל את דמי הפדיון של המילואות בקופות בנק ישראל בת"א ובירושלים. בעלי מילואות, שקיבלו מכתב זכאות מבנק ישראל, יכולים לקבל את דמי הפדיון של המילואות במזומן גם בבנק הדואר לאחר תשלום דמי טיפול הנהוגים אצלם. כן ניתן להגיש תעודות מלוואה לפדיון בגוביינא באמצעות סניפי התאגידים הבנקאיים (תמורת תשלום דמי עמלה).
- הטיפול בהעברת תוצאות הסליקה לבנק ישראל ממסלקת הבנקים והבורסה לני"ע הועבר במהלך 2009 לאחריות החשבות ומערכות תשלומים וסליקה.

האגף להפצת מידע וקשרים בין לאומיים

א. אתר האינטרנט

אתר בנק ישראל בכתובת: <http://www.bankisrael.org.il> מיועד הן לאנשי מקצוע, והן לציבור הרחב. האתר מכיל מגוון רב של נושאים הקשורים בפעילות השוטפת של בנק ישראל. האתר פעיל מאז 1997 ובשנת 2009 החל בנק ישראל בפרויקט של בנייה מחדש של האתר, הכוללת אפיון מחודש, עיצוב גרפי, ממשק משתמש, מערכת לניהול תוכן ותשתית טכנולוגית שישפרו את חווית המשתמש תוך שימוש בידע ובכלים שנצברו מאז שדרוג האתר בשנת 2002. כן יתווסף לאתר תחום תוכן חדש – חינוך כלכלי פיננסי להרחבת הידע של הציבור בתחומים בהם עוסק הבנק. הפרויקט אמור להתמשך על פני שנת 2010 ולהסתיים ב-2011.

בשנת 2009 נוספו לאתר הבנק כמה נושאים חדשים, בנוסף לעדכונים השוטפים: נתונים וסטטיסטיקה על פי נושאים, רשימות תפוצה למידע ספציפי חדש באתר כגון שערים יציגים, הודעות לעיתונות, פרסומים חדשים ועוד, אורגן מחדש באופן ידידותי יותר, סעיף "אודות" ו"פניות הציבור" ונוסף מידע חדש בתחום הצרכנות הבנקאית. כן נפתח מרכז המבקרים של בנק ישראל בירושלים, ובמקביל הוקם אתר אינטרנט ובו מידע אודות המרכז ואפשרויות הביקור בו.

כל הפרסומים של בנק ישראל מוצגים באתר במקביל לפרסומם בדפוס. פרסומים אלה כוללים דוחות תקופתיים כגון ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים (אחת לארבעה חודשים), דוחות אינפלציה (רבעוני) ודוחות שנתיים על תחומים שונים בכלכלת ישראל, ובראשם הדוח השנתי של בנק ישראל המתפרסם החל משנת 2006 במתכונת חדשה הכוללת סקירה על המערכת הפיננסית. בנוסף מוצגים באתר הרצאות ומאמרים של נגיד הבנק, מנהלים וכלכלנים, עבודות מחקר, מאמרים וניירות עמדה בתחומים שונים בכלכלת ישראל, וכן קטלוג הפרסומים המודפסים של בנק ישראל.

באתר קיים ארכיון היסטורי של פרסומי השנים האחרונות. הגישה אל הפרסומים היא מהירה וידידותית, וניתן לבחור פרסום לפי סוג, נושא, מחבר, ומועד הפרסום. הפרסומים הם בפורמט אוניברסלי המאפשר צפייה והדפסה בכל מקום, ובסוגים שונים של מחשבים.

בשנת 2009 הסעיף "**נתונים וסטטיסטיקה**" אורגן מחדש על פי נושאים ונוסף דף מרכז של אינדיקציות שוטפות על המשק הישראלי. בנוסף, מכיל הסעיף נתונים רבים המתעדכנים באופן שוטף, כולל ריביות בנק ישראל וריביות בשווקים הפיננסיים, נתונים על שוק מטבע חוץ ויתרות מט"ח, נתונים עיקריים על המשק הישראלי - כולל המדד המשולב לבחינת מצב המשק וסטטיסטיקה מקיפה (שוטפת, רבעונית ושנתית) על מערכת הבנקאות.

בשנת 2005 נוסף לאתר בנק ישראל מאגר סדרות הנתונים. מאגר זה הוא נדבך נוסף במערך המידע הכולל על כלכלת ישראל שבנק ישראל מעמיד לרשות הציבור, והסדרות בו הן כלי רב ערך לחוקרים, אנליסטים וסטודנטים המתעניינים במימד האמפירי של כלכלת ישראל. סדרות המאגר שולבו אף הן בארגון המחודש של הנתונים בשנת 2009.

בסעיף ה"**מידע**" מצוי מידע כלכלי אינטראקטיבי כגון האפשרות לאתר חשבונות ולקוחות מוגבלים, מידע אודות הבנקים וסניפיהם, מידע אחר.

לצד פעילותו בשמירה ופיקוח על יציבותם של התאגידים הבנקאיים פועל הפיקוח על הבנקים להגנה על לקוחות התאגידים הבנקאיים ולשמירת זכויותיהם במסגרת עסקיהם עמם. עיקר פעילותו של הפיקוח על הבנקים להגנה על צרכן השירותים הבנקאיים מתבצעת באמצעות אגף מיוחד בחטיבת הפיקוח על הבנקים, "אגף בנק-לקוח", ובשנת 2007 הושק באתר מרכז לצרכנות בנקאית, ובו מידע והדרכה ללקוחות הבנקים אודות: חשבונות עו"ש, עמלות הבנקים, צ'קים, כרטיסי חיוב, פיקדונות ותוכניות חסכון, מטבע חוץ, משכנתאות וחוזים אחידים. המידע לציבור בתחום זה מתעדכן באופן שוטף.

סעיף ה"חקיקה" מכיל קובצי חקיקה שונים ובהם חוק בנק ישראל, חקיקה בנקאית, צווים, והוראות שונות של המפקח על הבנקים. בשנת 2009 נוספה לסעיף זה הצעת חוק בנק ישראל החדש, חוק שהתקבל במארכ 2010 וכן נוספו לסעיף החקיקה דפי המסלוקה – כללים, נספחים וחוזרים שוטפים.

בסוף 2005 נפתחה בפני הציבור, באמצעות האתר, **האפשרות של בירור מלוות חובה שהונפקו וטרם נפדו**. הפונה לקבלת שירות זה באתר מתבקש למלא פרטים אישיים שלו או של נפטר שהוא אחד היורשים שלו, ואם נמצאו תעודות מלווה שטרם נפדו מקבל הפונה הנחיות לקבלת דמי הפדיון.

במסגרת **הגברת השקיפות** של פעילות בנק ישראל בתחום המוניטרי הוחל בשנת 2007 בפרסום הפרוטוקולים החודשיים של הדיונים לקבלת החלטת הריבית באתר בנק ישראל.

לרשות הציבור עומדים באתר **שערי החליפין היומיים היציגים**, המתעדכנים מיידית לאחר קביעת השערים היציגים על ידי בנק ישראל. כן קיים באתר מנגנון לחיפוש שערי חליפין יומיים היסטוריים למטבעות שונים, החל משנת 1977. בנוסף קיימת באתר האפשרות לקבלת סדרות של שערי חליפין יציגים לפי בחירה של תקופה ומטבע, בצורות שונות: על המסך, בהצגה גרפית או קובץ להמשך עבודה וחישובים המחשב המשתמש.

ההודעות לעיתונות של בנק ישראל מתפרסמות באתר הבנק בו זמנית עם פרסומן לציבור. ההודעות הן מקור למידע רב אודות פעילות בנק ישראל, כולל החלטות הריבית החודשיות, פעילות מערכת הבנקאות, ונושאים כלכליים אחרים שעל סדר היום. קיים באתר מנגנון המאפשר גישה מהירה להודעות המופיעות באתר מאז הקמתו בשנת 1997, זאת על פי מיון לנושא ההודעה ושנת פרסומה. כן ניתן למצוא הודעות לעיתונות על פי מילים מתוך כותרת ההודעה או הנושא.

בסעיף "**אודות בנק ישראל**" מופיעים ההיסטוריה ותפקידי בנק ישראל, פרטים על נגיד הבנק, המשנים, ונגידים קודמים, מידע על בעלי התפקידים מרכזיים בבנק ישראל, לרבות כתובות דואר אלקטרוני **ישירות** של הנגיד ומנהלים בבנק, הסברים אודות המבנה הארגוני של הבנק, והמפה של המבנה הארגוני.

הסעיף "**צור קשר**" כולל כתובות דואר, דואר אלקטרוני, ומענה טלפוני לפניות הציבור בתחומים שונים.

כידוע, בנק ישראל הוא המנפיק הבלעדי של מטבע ישראלי. באתר מצוי קטלוג של **השטרות והמטבעות של ישראל**, החל מסדרות בנק אגלו פלשתינה ועד לסדרות השקל החדש. קטלוג זה זכה לעיצוב מחודש וידידותי המאפשר צפייה מהירה ונוחה בסדרות ובפרטים על שטרות ומטבעות שונים. הקטלוג מופיע באתר גם באנגלית. בשנת 2007 הונפק מטבע חדש בן 2 שקלים ומידע אודותיו פורסם באתר.

סעיף מיוחד באתר מוקדש **למשרות פנויות** בבנק ישראל. אם ישנן כאלה, ניתן למלא טופס אלקטרוני, ובכך לקצר את תהליך ההרשמה. הדפים למשרות פנויות הם בעברית ובערבית כאחד, לנוחיות דוברי שתי השפות.

לנוחיותם של גורמים מקצועיים ואחרים, בארץ ובחו"ל שאינם דוברי עברית, ניתן לגלוש באתר בשפה האנגלית. בחלק זה של האתר מופיע תרגום של חלקים גדולים של הנושאים בעברית, והוא הולך ונעשה מקיף יותר, תוך שיפורים בעדכניותו. הושם דגש בעת האחרונה על תרגום מידי של נאומים והרצאות של נגיד הבנק, הודעות לעיתונות, וכן על הרחבה של תחום המחקרים ומאמרים פרי עטם של כלכלני הבנק.

ב. מרכז המבקרים : מרכז המבקרים המחודש נפתח לביקורים ביום העצמאות תשס"ט (29.4.2009). המרכז נועד למלא שני תפקידים עיקריים :

(א) להציג בפני הציבור את תפקידיו העיקריים של הבנק המרכזי ואת תרומתו לכלכלת המדינה ;
(ב) להציג בפני הציבור את תולדות המטבע בארץ ואת השתקפות מורשת העם והמדינה בעיצוב השטרות והמעות.

הביקור במרכז מורכב משלושה חלקים :

- תערוכה נומיסמטית בה מוצגים מטבעות מדינת ישראל ומטבעות יהודיים עתיקים שמהם נשאבו המוטיבים המעטרים את מטבעות המדינה. לאחרונה נוספו לתערוכה שלוש ויטרונות :
(1) "שטר נולד" - שלבי הייצור של השטרות ; (2) "מטבע נולד" - שלבי הייצור של המעות ; (3) "סימני ביטחון" - המחשת סימני הביטחון שנועדו להגן על השטרות מזיופים.
- צפייה בשני סרטים. סרט אחד מתאר את התפתחות המטבע כאמצעי תשלום שאין לו ערך בפני עצמו ; הסרט השני מסביר את חוליי האינפלציה ואת תפקידו המרכזי של הבנק בשמירה על יציבות מחירים והאמצעים לכך.
- הכרת תפקידיו של הבנק בעזרת משחקים הממחישים חלק מתפקידי הבנק, וכולם יחד יוצרים תהליך אינפלציוני המחייב התערבות של הנגיד על ידי העלאת שיעור הריבית המוניטרית.

כמו כן, ניתנות במרכז המבקרים הרצאות בנושאים הקשורים בכלכלה ובתולדות מערכת המטבע בתיאום מראש.

הסיורים במרכז מודרכים, אורכם כשעה וחצי, אינם כרוכים בתשלום ומתאימים למבקרים מגיל שמונה ומעלה. בקרוב יוכלו יחידים לסייר במרכז בעזרת אוזניות. ההדרכה היא בעברית או באנגלית ; ניתן לקבל הדרכה (באמצעות מדריך או אוזניות) גם בערבית, צרפתית, ספרדית ורוסית. המדריכים במרכז המבקרים הם מקרב עובדי בנק ישראל וגמלאיו.

ג. ספרייה : באוסף הספרייה, המיועד בעיקר לעובדי בנק ישראל, כ-30,000 פריטים, הכוללים : ספרות מקצועית, כתבי עת מודפסים ואלקטרוניים ומאגרי מידע. הנושאים המרכזיים בהם מתמקדת הספרייה הם כלכלה, כספים ובנקאות.

החומר המודפס עומד על המדפים לרשות המשתמשים. כתבי העת האלקטרוניים נגישים לעובדים דרך המחשב האישי שבחדרם. ניתן לחפש בקטלוג הספרייה דרך האינטראנט. לגישה וקישור לכתבי העת האלקטרוניים עומד לרשות העובדים פורטל TDNET. למעלה ממחצית מכתבי העת נרכשים במדיה דיגיטלית וזאת לאור ההחלטה שהתקבלה לעבור ככל שניתן למדיה זאת.

מאגרי המידע שעומדים לרשות העובדים : מאגר חיפה, ECONLIT, JSTOR,

SCIENCEDIRECT, CENTRALBANKNET,

בתוכנית העבודה ל-2010 מתוכננת רכישת תוכנה חדשה לניהול הספרייה - תוכנת מדף שתחליף את התוכנה המיושנת שפועלת כיום. הרכישה מתקצבת בשנת 2011.

ב-1982 הוקמה לרווחת העובדים ספרייה לספרות יפה. הספרייה כוללת כיום כ-9,000 ספרים

ד. **קשרים בינלאומיים:** בנק ישראל מייצג את המדינה במוסדות הפיננסיים הבין-לאומיים בהם חברה ישראל: בקרן המטבע הבין-לאומית; בקבוצת הבנק העולמי; בבנק הבין-אמריקאי לפיתוח ובבנק האירופי לשיקום ולפיתוח. כן הצטרף בנק ישראל כחבר בבנק להסדרי סליקה בין-לאומיים. הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (Organization for Economic Cooperation and Development) OECD הזמין את מדינת ישראל, במאי 2007, להיות מועמדת להצטרפות כחברה מלאה בארגון. בנק ישראל מקיים מגעים שוטפים עם OECD, פעיל בוועדות שונות של הארגון, והוא שותף מרכזי לתהליך ההצטרפות של ישראל אליו.

היחידה לקשרים הבין-לאומיים בבנק ישראל מקיימת קשר שוטף עם המוסדות הפיננסיים הבין-לאומיים בתחומים מגוונים: השתתפות בדיונים והחלפת דעות, הצבעות, אירוח משלחות מקצועיות, שיתוף מומחים ישראלים במשלחות מקצועיות למדינות שונות, אספקת נתונים לפרסומים השונים של המוסדות האלה, קבלת מידע מהם והפצתו אצל גורמים מעוניינים בארץ וכד'. מעורבותה הפעילה של מדינת ישראל במוסדות הפיננסיים הבין-לאומיים, באמצעות בנק ישראל, תורמת להידוק הקשרים עם קובעי המדיניות הכלכלית במדינות שונות ובין המשק הישראלי למשקים אחרים. במסגרת חברותה של ישראל בקרן המטבע הבין-לאומית, סוקרת הקרן אחת לשנה את כלכלת ישראל. הדוח השנתי הנכתב ע"י משלחת של כלכלני הקרן נדון במועצת המנהלים שלה. חברותה של ישראל בבנקים הבין-לאומיים לפיתוח מקנה לחברות ישראליות זכות להשתתף במכרזים לפרויקטים במימון מוסדות אלו. בנק ישראל מרכז את המידע על הפרויקטים הממומנים בידי הבנקים לפיתוח ומקיים קשר שוטף עם החברות הישראליות המעוניינות לגשת למכרזים אלו. אחד התחומים שבהם יש פוטנציאל רב להשתלבות ישראלית בפרויקטים בין-לאומיים הוא יצוא ידע וטכנולוגיות. לבנק ישראל קרנות פעילות למימון עבודתם של יועצים ישראלים באמצעות הבנק האירופי לשיקום ולפיתוח (EBRD), והתאגיד הבין-לאומי למימון (IFC) מקבוצת הבנק העולמי. בשנת 1997 הצטרפה מדינת ישראל למועדון המדינות התורמות של IDA (International Development Association) - זרוע של הבנק העולמי המעניקה אשראי בתנאים נוחים לכ-80 המדינות המתפתחות המוגדרות כעניות ביותר. מהלך זה פתח בפני חברות ישראליות שוק מכרזים בערך של כ-6 מיליארדי דולרים בשנה. בכל אחד מהמוסדות הפיננסיים הבינ"ל יש נציג, שמונה ע"י בנק ישראל, המייצג את מדינת ישראל בארגון. כל אחד מהמוסדות מקיים שני כנסים בשנה: מפגש של קבוצת המדינות בה אנו מיוצגים, המתקיים באחת ממדינות הקבוצה, וועידה שנתית. במרץ 2009 אירח בנק ישראל מפגש של קבוצת המדינות בה אנו מיוצגים ב-EBRD, וביוני 2010 יארח בנק ישראל את המפגש השנתי של קבוצת המדינות בה אנו מיוצגים בבנק בעולמי ובקרן המטבע. במאי 2009 התקיים בישראל כנס של קרן המטבע בנושא מדיניות פיסקאלית. בכנס השתתפו נציגים מבנק ישראל, משרד האוצר, האקדמיה וגורמים נוספים המעורבים בקביעה ועיצוב המדיניות הכלכלית.

ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל – 2008 ו- 2009

2009	2008	
690	655	מספר הפניות למידע
674	651	מספר הפניות שנענו במלואן
15	0	מספר הפניות שנדחו
1	4	מספר הפניות שנענו חלקית
99.4%	99.9%	שיעור הפניות שנענו תוך 30 יום
97.8%	99.4%	מזה: - בחיוב
0.1%	0.6%	- באופן חלקי
2.0%		- בשלילה
0.6%	0.1%	שיעור הפניות שנענו תוך 60 יום
75%	100%	מזה: - בחיוב
0	0	- באופן חלקי
25%	0	- בשלילה
0	0	שיעור הפניות שנענו מעבר ל-60 יום

* בניגוד לעבר סיווג הפניות למידע ע"פ "חוק חופש המידע" (סעיפים 1 ו 7 בחוק) הנכללות בריכוז זה יעשה רק בקשר לפניות ישירות (ובכתב) ולא בעניין פניות לקבלת מידע כלשהו.

מיון התשובות שנענו בשלילה, או באופן חלקי, לפי העילות המפורטות בחוק, בשנת 2009:

מספר הפניות שנענו בשלילה	העילה
15	מטעמי סודיות - לפי חוק
0	מידע לא זמין
0	לא רלוונטי לבנק
0	מידע זמין חלקית
0	נתונים לא באחריות המחלקה
0	שונות
15	סה"כ

מספר עתירות שהוגשו על החלטות הממונה - 0

ביצוע תקציב הבנק לשנים 2008 ו-2009

<u>במיליוני ש"ח ובמחירים שוטפים</u>		
2009	2008	סעיף ההוצאה
515.8	498.3	א. סך ההוצאות ללא הדפסת כסף
588.1	572.2	סך ההוצאות כולל הדפסת כסף
280.8	297.0	א.1. עלות העבודה
184.1	155.1	א.2. עלות הגמלאים
50.9	46.2	א.3. שוטף
12.9	12.5	אחזקת הבנק
14.5	11.8	אחזקה ותפעול מערכות המחשוב
0.6	0.7	אחזקה ותפעול סניף המטבע
0.0	0.1	הקמת חטיבה למידע וסטטיסטיקה
2.8	0.7	באזל II
20.2	22.0	הוצאות מנהליות
0.0	-1.5	מוסדות בין-לאומיים
72.3	73.9	א.4. הדפסת כסף
-6.8	-7.2	ב. סך ההכנסות (מפעילות מנהלית ודיבידנד מה-BIS)
58.4	13.8	ג. סך ההשקעות
57.3	11.9	ג.1. השקעות ריאליות
29.7	8.9	השקעות מחשוב
27.6	3.0	ציוד, מכונות ושיפוצים
1.2	1.8	ג.2. השקעות פיננסיות – רכישת מניות

מאגרי המידע בבנק הנוגעים לחוק הגנת הפרטיות

מס' סד'	מחלקה	שם המאגר	מיקום המאגר	שם המנהל	מספר המאגר בפנקס מאגרי המידע
1.	פיקוח על הבנקים	מושלי"כ	MF	חני שני	990036467
2.	פיקוח על הבנקים	לווים גדולים ונתוני אשראי לווה בודד	MF	תניא קוריאט	990036450
3.	פיקוח על הבנקים	אנשים קשורים	MF	דגנית הראל	990084933
4.	פיקוח על הבנקים	אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים	PC	תניא קוריאט	197270
5.	פיקוח על הבנקים	חשיפת אשראי	PC	תניא קוריאט	196924
6.	פיקוח על הבנקים	לווים בעלי אשראי במט"ח	PC	זהבה בוכהולץ	621760
7.	פיקוח על הבנקים	קיפיל-פניות הציבור	PC	עודדה פרץ	700006509
8.	מידע וסטטיסטיקה	כופר	MF	עטליה דורון	880003648
9.	מידע וסטטיסטיקה	כרטיסי אשראי	MF	שלום הרשקו	990032737
10.	מידע וסטטיסטיקה	מצבת החובות	MF	אשר וינגרטן	990033061
11.	מידע וסטטיסטיקה	פעולות במט"ח מערכת פרטנית (בנקים)	MF	אלי קדוש	880006296
12.	מידע וסטטיסטיקה	פעולות במט"ח מערכת פרטנית (חלפנים)	MF	משה ברוכים	136401
13.	מידע וסטטיסטיקה	החזקות בני"ע סחירים	MF	מיכל אוחנה	991000048
14.	מידע וסטטיסטיקה	מערכת דיווחים ישירים	PC	אלי קדוש	53228
15.	מידע וסטטיסטיקה	מכשירים פיננסיים ניגזרים	PC	אלי קדוש	72601
16.	מידע וסטטיסטיקה	דוח על נכסים בחול יחידים	MF	אלי קדוש	424390
17.	משאבי אנוש ומינהל	ניהול משאבי אנוש	PC	עידית בן בסת	990026949
18.	משאבי אנוש ומינהל	ספקים - משק וגזברות	MF	איתן כהן	990026956
19.	משאבי אנוש ומינהל	משכורת	חיל"ן	יוסף פרוור	990026933
20.	משאבי אנוש ומינהל	הלוואות עובדים	MF	עידית בן בסת	990026963
21.	משאבי אנוש ומינהל	קרן השתלמות	דש	אורן חנוכה	990080912
22.	משאבי אנוש ומינהל	ביטוח רכב	PC	יוסי חביליו	990080929
23.	משאבי אנוש ומינהל	שורש וטופז	PC	יוסף פרוור	990080936
24.	משאבי אנוש ומינהל	קופ"ג - דיסקונט כלל גמל מניפה	מזרחי	יוסף פרוור	990080959
25.	מינהל מלוות המדינה	אגרות מילוות חובה	MF	איציק חן	990027304
26.	מינהל מלוות המדינה	פנקס בעלים/פרטיים שוק ההון	MF	שלמה יונה	990036374
27.	חשבות ומערכות תשלומים	התחייבויות לפנסיה	PC	ילנה גוטקין	700006516

פרסומי בנק ישראל

באתר האינטרנט של בנק ישראל מופיעים כל הפרסומים המודפסים, וכן פרסומים נוספים שאינם יוצאים לאור בדפוס.
דף רשימת הפרסומים באתר הוא בכתובת: <http://www.bankisrael.org.il/publheb/publheb.htm>

חברות, עלוני מידע לציבור וספרים שהבנק פרסם בשנת 2009:

- ◇ ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים* (אחת לארבעה חודשים, דו לשוני).
- ◇ סקר החברות והעסקים* (רבעוני).
- ◇ דוח האינפלציה* (רבעוני).
- ◇ דוח בנק ישראל לשנת 2008*.
- ◇ דין וחשבון כספי לשנת 2008*.
- ◇ מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית 2008*.
- ◇ סקירה שנתית 2008, מחלקת המטבע.
- ◇ סדרות מאמרים לדיון של חטיבת המחקר.
- ◇ סדרת מחקרים – סקר בנק ישראל, 82.
- ◇ סדרת מחקרים (IER) , Israel Economic Review , Vol 7 No.1
- מדיניות מקרו-כלכלית, שוק העבודה ואי-שוויון במשק הישראלי (קובץ מחקרים שכתב פרופ' צבי זוסמן ז"ל)

מידע מתעדכן – דפי חילוף

- ◆ שערים יציגים (ריכוז שבועי, דו-לשוני).
- ◆ תקנות המסלוקה.
- ◆ הוראות ניהול בנקאי תקין.
- ◆ הוראות הדיווח לציבור.
- ◆ הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים.

-----
* מתפרסמים גם באנגלית